

Darba aizsardzības prasības publiskas lietošanas pirtīm

I. daļa Iespējamie darba vides riski publiskās lietošanas pirtī un to novērtēšana

Darba aizsardzības prasības publiskas lietošanas pirtīm izstrādātas pēc EEZ un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta un Sabiedrības integrācijas fonda NVO programmas projekta 2007. NVOF2.2./2-3/04 „*Kapacitātes veicināšana biedrības LATVIJAS PIRTS iniciatīvām*”, lai veicinātu kvalitatīva un droša pirts kompleksa attīstību.

Šis informatīvais buklets izstrādāts 2008.gada septembrī un oktobrī*, un galvenokārt paredzēts kā padomdevējs pirts īpašniekiem, kuri nodarbina vismaz vienu darbinieku, kā arī var noderēt individuālā darba veicējiem.

Darba aizsardzības prasības publiskas lietošanas pirtīm izstrādājuši SIA „Leilands un Putnis” darba aizsardzības speciālisti sadarbībā ar biedrību LATVIJAS PIRTS.

* aktualizēts pēc normatīvo aktu izmaiņām 2009.gada aprīlī

Projekta vadītāja

Baiba Leja

Projekta vadītājas asistente

Sandra Stumbre

SATURS

1. IESPĒJAMIE DARBA VIDES RISKI PIRTĪ UN PASĀKUMI TO NOVĒRŠANAI	5
1.1. Fizikālie faktori	5
1.2. Traumatisma faktori	11
1.3. Ergonomiskie faktori	19
1.4. Psiholoģiskie un emocionālie faktori	20
1.5. Ķīmiskie faktori	20
1.6. Bioloģiskie faktori	23
2. DARBA AIZSARDZĪBAS SISTĒMAS IZVĒRTĒŠANA UN DARBA VIDES RISKU NOVĒRTĒŠANA	25
PIELKUMI	33
1. pielikums. Darba aizsardzības sistēmas izvērtējums pirtij attiecībā pret normatīvo aktu prasībā	34
2. pielikums. Ugunsdrošības sistēmas izvērtējums pirtij attiecībā pret normatīvo aktu prasībām	36
3. pielikums. Pirts telpu izvērtējuma veidlapa	37
4. pielikums. Darba vietas novērtēšanas protokola veidlapa	40

IEVADS

Jau no seniem laikiem cilvēki domāja, kā droši un bez liekām traumām paveikt uzdoto darbu. Šim jautājumam pastiprināta uzmanība tiek pievērsta pēc 2002. gada, kad izdeva jauno Darba aizsardzības likumu, daudzus Ministru kabineta noteikumus un vadlīnijas (ar tām var iepazīties mājas lapā <http://osha.lv>). Šobrīd ikviena uzņēmuma centrā ir cilvēks, viņa drošība darbā un nekaitīgi darba apstākļi. Tātad šobrīd darbinieks (piemēram, pirtnieks, apkopēja) ir atnācis ne tikai veikt savu darbu, bet darba devējam ir jānodrošina viņam tādi apstākļi, lai darba laikā darbinieks nevarētu iegūt smagu traumu, arodslimību, nenotiktu saindēšanās ar kādām ķīmiskām vielām un produktiem, smags nelaimes gadījums, darba aprīkojuma bojājumi utt.

Darbu pirts kompleksā nav iespējams organizēt bez riska faktoriem. To kontrole un samazināšana ir katra darba devēja pienākums. Pilnvērtīga kontrole un riska faktoru samazināšana iespējama tikai tad, ja darba devēji un darbinieki ir informēti par riska faktoru raksturu un spēj prognozēt to iespējamās sekas.

Un tomēr nepieciešams atcerēties, ka pat tad, ja darba devējs ir ievērojis darba aizsardzības prasības, riska pakāpi ietekmē pats darbinieks. Darba devēja un nodarbinātā pienākumi un tiesības ir noteikti Darba aizsardzības likumā.

Darba aizsardzības pamatā ir drošu darba apstākļu radīšana darbiniekam, bet ugunsdrošības pamatā ir ugunsdrošības nodrošināšana pašam objektam.

Darba devēja (pirts īpašnieka) pienākumi:

- darba vidi izveidot tā, lai izvairītos no riska vai mazinātu nenovēršama riska ietekmi;
- novērst darba vides riska cēloņus;
- darbu pielāgot indivīdam, galvenokārt darbavietas iekārtojumu un darba aprīkojumu;
- ievērot higiēnas prasības;
- bīstamo aizstāt ar drošu vai mazāk bīstamu;
- izveidot saskaņotu un visaptverošu darba aizsardzības pasākumu sistēmu;
- dot priekšroku kolektīviem darba aizsardzības pasākumiem salīdzinājumā ar individuāliem darba aizsardzības pasākumiem;
- veikt nodarbināto instruktāžu un apmācību darba aizsardzības jomā;
- veikt nodarbināto medicīniski profilaktiskās pārbaudes;
- darba aizsardzības jomā sadarboties ar nodarbinātajiem.

Nodarbinātā (pirtnieka, apkopējas u.c.) pienākumi:

- rūpēties par savu drošību un veselību un to personu drošību un veselību, kuras ietekmē vai var ietekmēt nodarbinātā darbs;
- lietot darba aprīkojumu saskaņā ar ražotāja instrukcijām;
- lietot ķīmiskās vielas saskaņā ar ķīmisko produktu drošības lapām;
- lietot kolektīvās aizsardzības līdzekļus, kā arī viņa rīcībā nodotos individuālās aizsardzības līdzekļus saskaņā ar prasībām un pēc lietošanas attiecīgos aizsardzības līdzekļus novietot tiem paredzētā vietā;
- saskaņā ar prasībām ievērot drošības zīmes, kā arī lietot drošības ierīces, ar ko apgādāts darba aprīkojums un darbavietā;
- nekavējoties ziņot darba devējam par nelaimes gadījumu darbā, kā arī par jebkuriem darba vides faktoriem, kas rada vai var radīt risku personu drošībai un veselībai, un arī par trūkumiem uzņēmuma darba aizsardzības sistēmā;
- piedalīties darba devēja rīkotajās instruktāžās un mācībās darba aizsardzības jomā;
- sadarboties ar darba devēju drošas darba vides un darba apstākļu nodrošināšanā, Valsts darba inspekcijas atzinumos un citos dokumentos ietvertu prasību izpildē;
- apmeklēt obligātās veselības pārbaudes saskaņā ar darba devēja rīkojumu.

Bukletā lietotie apzīmējumi:

 – melnā pirts

 – slapjā pirts (saukta arī par krievu pirti)

 – sausā pirts (saukta arī par saunu)

MK – Ministru kabineta noteikumi

DL – Darba likums

DAL – Darba aizsardzības likums

PBITU – Likums par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību

1. IESPĒJAMIE DARBA VIDES RISKI PIRTĪ, PASĀKUMI TO NOVĒRŠANAI

Ikdienā ik uz soļa sastopamies ar riska faktoriem, jo tie ir gan dabiskajā vidē, gan uzbūvētajā vidē. Nelabvēlīgā darba vidē darbinieks tiek pakļauts kaitīgo faktoru iedarbībai, kuru iedarbība lielākoties atkarīga no iedarbības apjoma un konkrētā faktora daudzuma. Strādājot nelabvēlīgā darba vidē, iespējams iegūt lielākas vai mazākas traumas vai arodslimības, tāpēc svarīgi laikus noteikt riska faktorus un atkarībā no to iespējamām sekām veikt pasākumus to novēršanai.

Pirts un pirts kompleksi ir atšķirīgi, un tie nodarbina dažādu skaitu darbinieku, līdz ar to katrā uzņēmumā ir atšķirīgi riska faktori.

1.1. FIZIKĀLIE FAKTORI

MIKROKLIMATS

Darba laikā cilvēku organismu ietekmē meteoroloģiskie apstākļi vai darba vides mikroklimats. No higiēnas viedokļa raugoties, mikroklimats ir fizikālo faktoru kopums, kas veido organisma siltumapmaiņu ar apkārtējo vidi un nosaka organisma siltumstāvokli.

Temperatūru ietekmē gan meteoroloģiskā atmosfēras temperatūra, gan dažādu sildvirsmu (apkures elementu, iekārtu u.c.) radītais siltuma efekts. Temperatūra darba zonā atkarīga no siltuma daudzuma, kas nokļūst šajā vidē konvekcijas un starojuma (pamatā infrasarkanā) ceļā. Temperatūru mēra grādos pēc Celsija (°C).

Darbs paaugstinātā temperatūrā

Kas rada risku: darbs paaugstinātā temperatūrā rada organisma pastiprinātu sakaršanu un aktīvāku organisma izvadorgānu darbību (svīšana).

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) darbiniekam jābūt brīvi pieejamam dzeramajam ūdenim u.c.;
- 2) darbiniekam jābūt brīvi pieejamiem svaigiem augļiem un dārzeņiem (vitamīnu un mikroelementu avotam);
- 3) jānodrošina (vēlams apmaksāt izdevumus) darbiniekam iespēja iegādāties speciālos vitamīnu un mikroelementu produktus (uztura bagātinātājus vai farmakoloģiskos preparātus), ja viņa veselībai to nozīmējis ārsts;
- 4) pirts telpās ieteicams uzturēt 20-30°C temperatūru, t.i., temperatūrai ģērbtuvē jābūt aptuveni 20-25°C robežās, mazgājamā telpā 25-30°C robežās. Karsētavā/tvaicētavā (turpmāk – karsētavā) ieteicams nepārsniegt 90°C;
- 5) karsētavā jābūt izvietotiem mēraparātiem temperatūras (termometrs) un mitruma (higrometrs) mērīšanai;
- 6) termometra rādījumu diapazona augšējai robežai jābūt 150°C, bet higrometra līdz 80% relatīvajam gaisa mitrumam;
- 7) pirtīs izmantot tikai bimetālisko termometru, dzīvsudraba termometru lietošana ir aizliegta. Jārēķinās, ka bimetāliskie termometri nav tik precīzi kā dzīvsudraba un augstā temperatūrā tie rāda par 5-10°C vairāk;
- 8) jānodrošina racionālu darba un atpūtas režīma reglamentēšana, t.i., pirtniekam ieteicams ievērot regulārus 10-15 minūšu pārtraukumus, pavadot tos telpā, kurā temperatūra ir 18-20°C;
- 9) jānodrošina ar individuāliem aizsardzības līdzekļiem – speciālām galvassegām (pirts cepurēm), cimdiem, apģērbu un apaviem iekštelpām, saskaņot ar darbinieku izmērus un veidu;
- 10) darbinieku nosūtīt uz apmaksātām obligātām veselības pārbaudēm.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces

Pirts veids:

Darbs ārpus telpām pazeminātā temperatūrā

Kas rada risku: darbs ārpus telpām pazeminātā temperatūrā rada organisma strauju atdzišanu.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) sētniekam racionāla darba un atpūtas režīma reglamentēšana, t.i., ievērot 10-15 minūšu pārtraukumus ik pēc katrām 45 minūtēm, ko pavadīt telpā, kurā temperatūra ir 20-24°C.
- 2) sētniekam izsniegt nepieciešamos individuālos aizsardzības līdzekļus, darba apģērbu un apavus darbam vasarā, kā arī darba apģērbu (ieskaitot cepuri un šalli), apavus un cimdus darbam ziemā, saskaņot ar darbinieku izmērus un veidu. Ja darbs notiek blakus satiksmes ceļiem, nepieciešams lietot signālvēstī vai arī atstarojošus elementus iestrādāt jau darba apģērbā;
- 3) darbinieku nosūtīt uz apmaksātām obligātām veselības pārbaudēm;
- 4) darba aizsardzības instrukcijā norādīt nosacījumus, kad darbinieks var neveikt darba pienākumus, piemēram, stipra lietus, sniega vai sala laikā.

Apdraudētās personas: sētnieki/-ces

Pirts veids:

Darbs sausā gaisā

Gaisa relatīvais mitrums ir procentos aprēķināta gaisā esošo ūdens tvaiku spiediena attiecība pret piesātinātu ūdens tvaiku spiedienu noteiktā temperatūrā. Gaisa relatīvo mitrumu mēra procentos (%), un normāli tam vajadzētu būt robežās no 30 līdz 70.

Kas rada risku: darbs sausā gaisā veicina pastiprinātu organisma elpošanas sistēmas kairinājumu.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

1.attēls

- 1) darbiniekam jābūt brīvi pieejamam dzeramajam ūdenim u.c.;
- 2) karsētavā jābūt izvietotiem mēraparātiem temperatūras un mitruma mērīšanai (1. attēls);
- 3) jānodrošina racionāla darba un atpūtas režīma reglamentēšana, t.i., pirtniekam ieteicams ievērot regulārus 10-15 minūšu pārtraukumus pavadot telpā, kurā gaisa relatīvais mitrums ir robežās no 30 līdz 70%.
- 4) atpūtas telpās jānodrošina laba ventilācija skābekļa pieplūdei.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces

Pirts veids:

Darbs palielinātā gaisa mitrumā

Kas rada risku: palielināts gaisa relatīvais (>70%) mitrums nevēlami iedarbojas uz organisma termoregulācijas un izvadorgānu sistēmu.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) jānodrošina racionālu darba un atpūtas režīma reglamentēšana (skat. iepriekš. punktu);
- 2) karsētavā jābūt izvietotiem mēraparātiem temperatūras un mitruma mērīšanai (1. attēls);
- 3) pirts telpās, kur ir paaugstināts gaisa relatīvais mitrums, piemēram, baseina telpā, ieteicams uzstādīt gaisa sausinātājus.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as

Pirts veids:

Darbs slikti vēdināmās telpās

Gaisa plūsmas kustība uzlabo cilvēka siltumapmaiņu ar apkārtējo vidi. Gaisa plūsmas ātrumu mēra metros sekundē (m/s).

Kas rada risku: neesoša vai vāja telpas ventilācija.

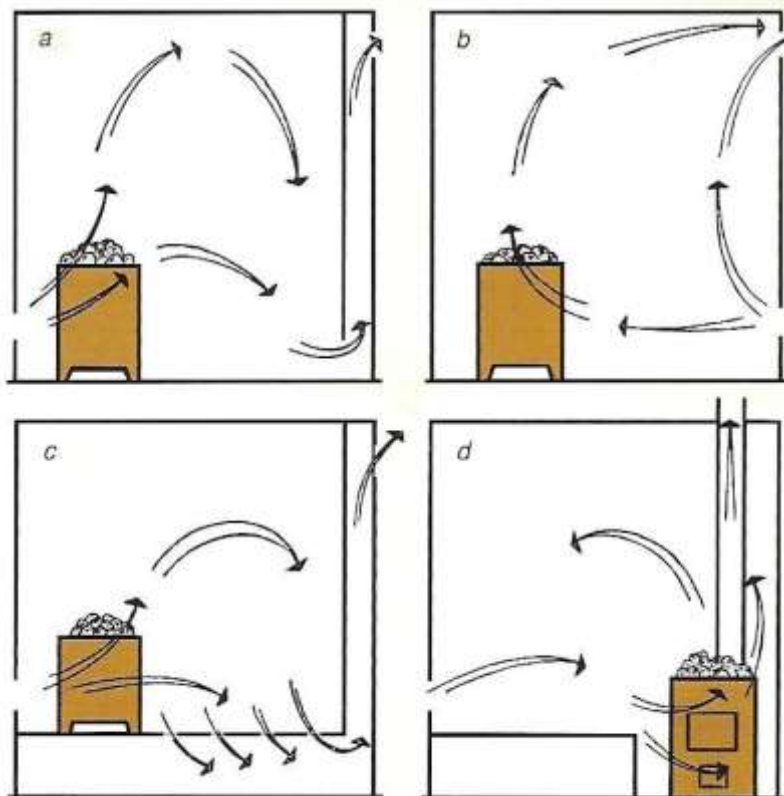
Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) pirts telpās ierīkot funkcionējošu ventilācijas sistēmu;
- 2) ja telpās ir baseins, ierīkot papildus nepieciešamo ventilāciju, lai no telpām izplūstu gaisa maisījums, kas rodas, ūdenim pievienojot dažādus dezinfekcijas līdzekļus;
- 3) regulāri izvēdināt pirts telpas;
- 4) neaizbūvēt tukšo telpu zem lāvām, jo tur cirkulē gaiss, starp sienu un lāvu jāatstāj aptuveni 0,5-1 cm plata sprauga, lai būtu nodrošināta gaisa plūsma (vēdināšana);
- 5) zem karsētavas durvīm ieteicams atstāt 2-3 cm brīvu vietu, kur ieplūst svaigam gaisam. Sevišķi tas svarīgi, ja karsētavā nav ierīkota speciāla pieplūdes-nosūces ventilācija;
- 6) karsētavā nodrošina svaigā gaisa pieplūde un izmantotā gaisa („atgaisa”) aizvadīšana ar seškārtēju gaisa apmaiņu stundā (tas attiecas uz visu veidu pirtīm).

Visām karsētavām ar tvaika izolāciju neatkarīgi no sienu materiāla ventilācijas izveidošana ir obligāta. Ja karsētavā nav ventilācijas atveres, tad netiek aizvadītas augstās temperatūras iedarbībā radušās kaitīgas vielas (izgarojumi), smakas, kā arī liekais mitrums. Svaigā gaisa pieplūdei un nosūcei jādarbojas sinhroni, lai notiktu pietiekama gaisa apmaiņa telpās. Atcerieties, ka nepietiek tikai ar gaisa novadīšanu, jo, lai to veiksmīgi novadītu, tam telpā arī jārodas.

Lai nodrošinātu svaiga gaisa pieplūdi, krāsns tuvumā ne augstāk par 50 cm no grīdas līmeņa ierīkot gaisa ieplūdes atveri, ko, tāpat kā gaisa izplūdes atveri, var nosegt ar koka aizbīdni, ar kuru regulē arī atveres atvēruma lielumu. Atcerieties, jo zemāk atrodas izplūdes atvere, jo labāk tiek izmantots krāsns sasildītais gaiss (2. attēla a un c variants).

Karsētavas ventilācijas shēmas

2. attēls

A – gaisa izvadīšana virs grīdas; b – gaisa izvadīšana telpas augšdaļā; c – gaisa izvadīšana caur pagrīdi; d – gaisa izvadīšana no padziļinājuma caur krāsni.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as

Pirts veids:

Darbs caurvējā

Kas rada risku: pārāk intensīvas gaisa plūsmas (caurvējš) apstākļos var notikt nevienmērīga siltuma novadīšana, kā dēļ tiek traucēti organisma termoregulācijas procesi.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) veikt gaisa plūsmas ātruma mērījumus telpās;
- 2) veikt ventilācijas sistēmas regulēšanu (nepieciešamības gadījumā ventilācijas atverēm uzstādīt speciālus aizbīdņus), lai gaisa plūsmas ātrums nepārsniegtu 0,3 m/s. Karsētavā gaisa plūsmas ātrumam nevajadzētu pārsniegt 0,2 m/s.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, kurinātāji/-as

Pirts veids:

Darbs trokšņainā vidē

Troksnis ir dažādu frekvenču un dažādas intensitātes skaņu haotisks sakopojums. Troksni mēra decibelos (dB).

Kas rada risku: troksnim ilgstoši iedarbojoties uz organismu, tiek nelabvēlīgi iespaidota dzirdes orgānu darbība.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) trokšņa novēršana iekārtu konstrukcijās;
- 2) trokšņa novēršana ventilācijas sistēmā, piemēram, veikt ventilācijas sistēmas regulēšanu, lai trokšņa līmenis telpās nepārsniegtu 50-60 dB;
- 3) trokšņainu telpu norobežošana ar sienām (arī speciālām troksni slāpējošām sienām) u.c.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as

Pirts veids:

Darba vides apgaismojums

Apgaismojums ir uz virsmu krītošās gaisa plūsmas blīvums. To mēra luksos (lx). Gaismas atstarošanas koeficients ir raksturlielums, kas nosaka ķermeņa atstarotās gaisa plūsmas attiecību pret krītošo gaismas plūsmu, un to izsaka daļvienībās vai procentos (%).

Kas rada risku: apgaismojuma nepietiekamība. Vājš apgaismojums rada papildu slodzi redzei un rodas vispārējs nogurums.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) darba vietas jāaprīko ar gaismas ķermeņiem, kuriem ir noteikta gaismas atdeve, kas nodrošina higiēnas prasības, piemēram, karsētavā apgaismojumam vajadzētu būt 50-100 lx;
- 2) elektriskai spuldzītei jābūt nosegtai ar hermētisku, matētu un gaismu izkliedējošu plafonu (skatīt 3. attēlu). Aizliegts karsētavā lietot nenosegtas spuldzītes;
- 3) gaismas „pastiprināšanai” izmanto tās atstarošanas no spožām virsmām, piemēram, gaišas grīdas. Savukārt, ja nepieciešama gaismas samazināšana, jāsamazina gaismas ķermeņa radītā atstarošanās no spožām virsmām;
- 4) karsētavu var arī izgaismot caur durvīs iebūvētu lodziņu vai, ja uzstādītas rūdītā stikla durvis, caur visām durvīm;
- 5) ārpus telpām ierīkot apgaismojumu, lai objekta apkārtni varētu uzskatīt arī diennakts tumšajā laikā;
- 6) ārpus telpām ierīkot apgaismojumu, lai diennakts tumšajā laikā droši var apmeklēt pirts procedūras laikā dabiskās ūdens tilpnes un baseinus ārpus būves;
- 7) ārpus telpām jāuzstāda apgaismojuma ķermeņi, kas pasargāti no meteoroloģisko apstākļu negatīvas iedarbības u.c.

3. attēls

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, sētnieki/-ces

Pirts veids:

Dabiskā apgaismojuma nepietiekamība

Kas rada risku: dabiskā apgaismojuma nepietiekamība, apgaismojuma mirgošana rada papildu slodzi redzei.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) ja darba vidi (telpu) apgādā ar gāzizlādes lampām, pēc iespējas jālieto tādas, kuru gaismas spektrs visvairāk atbilst dabiskajam apgaismojumam. Gaismas ķermeņiem ieteicams lietot speciālus gaismas spektra pārveidotājus, lai tas visvairāk atbilst dabiskajam apgaismojumam;
- 2) jāizvairās no gaismas ķermeņu lietošanas, kuriem ir liels pulsācijas efekts, t.i., redzama gaismas ķermeņa mirgošana un regulāri jānomaina mirgojošās lampas.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces

Pirts veids:

Ultravioletā starojuma iedarbība

Ultravioletais (UV) starojums ir optiska diapazona elektromagnētiskais starojums, kas no īso viļņu puses piekļaujas redzamajai gaismai un nav uztverams ar cilvēka redzes orgāniem. Dabiskais UV starojuma avots ir Saule.

Kas rada risku: ultravioletā starojuma iedarbība, ilgstoši strādājot ārpus telpām, negatīvi iedarbojas uz ādu.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) sētniekam izsniegt papildu individuālās aizsardzības līdzekļus, kas viņu pasargā no UV starojuma iedarbības;
- 2) darba laika plānošana, t.i., amata aprakstā precīzi norādīt, ka sētniekam pavasarī, vasarā un rudenī objektu uzkopt no plkst. 17 līdz 21 vai no plkst. 7 līdz 11.

Apdraudētās personas: sētnieki/-ces

Pirts veids:

Elektromagnētiskā lauka iedarbība

Elektromagnētisko lauku (EML) starojums ir nejonizējošais starojums, kura viļņu garums ir ievērojami lielāks par optiskā diapazona viļņa garumu un izplatīšanās ātrums vienāds ar gaismas ātrumu.

Kas rada risku: elektromagnētiskā lauka iedarbība, strādājot blakus EML emisijas avotiem, piemēram, elektropārvades līnijām, apakšzemes stacijām, jaudīgām elektroiekārtām u.c.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) pirts būvniecība 50-100 m attālumā no augstsprieguma līnijas;
- 2) speciālu mērījumu veikšana, lai noteiktu EML iedarbību uz darbinieku;
- 3) darba vietu ierīkošana pietiekamā attālumā no spēcīga EML emisijas avota;
- 4) speciālu materiālu (piemēram, krāsu) izmantošana telpu apdarē, kas absorbē EML;
- 5) ja darbs notiek EML zonā, darbiniekam jāveic obligātās veselības pārbaudes;
- 6) ja darbs notiek EML zonā, saīsinātas darbdienu ievērošana u.c.;

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, sētnieki/-ces, kurinātāji/-as

Pirts veids:

1.2. TRAUMATISMA FAKTORI

Traumatisma faktoros var uzskatīt arī par fiziskiem faktoriem, ja tos rada iekārtas, ierīces vai mašīnas, kur noteicošais ir sistēmai pieliktais spēks un kustība. Par sistēmu var uzskatīt arī cilvēku, ja viņš ir saskarē ar mašīnu, iekārtu, rokas instrumentu, darbarīku u.tml. Arī apdedzināšanos, piem., ar metāla priekšmetiem, var uzskatīt par spēka radīto iedarbību (rokas pielikšana pie nekustīga priekšmeta bez spēka nerada efektu).

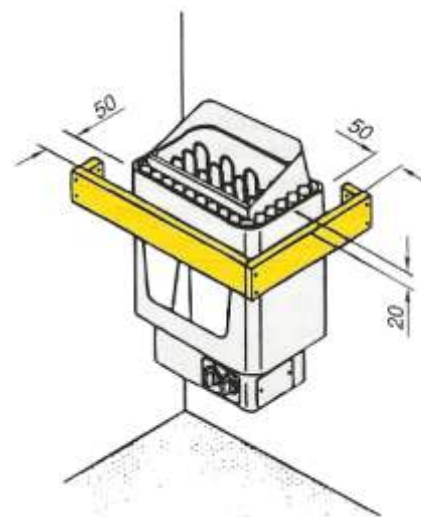
Pieskaršanās karstām un izvirzītām iekārtu virsmām

Kas rada risku: pieskaršanās karstām virsmām rada cilvēka ķermeņa daļu apdegumus. Nenožogotas bīstamas iekārtu daļas, piemēram, pirts krāsns var apdedzināt.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) izvēlēties tādu pirts krāsns konstrukciju, kam karsētavas telpā nav karstu virsmu;
- 2) ja pirts krāsnij karsētavas telpā ir karstas virsmas, tad pirts krāsnij jābūt norobežotai, lai nevarētu iegūt apdegumus, netīšām pieskaroties karstām virsmām (4. attēls);
- 3) pirts krāsns izvirzītās daļas jālikvidē vai jānorobežo;
- 4) pirts telpās jābūt izvietotai vismaz vienai medicīnas aptieciņai¹ un tās atrašanās vietai apzīmētai ar speciālu drošības zīmi: – pārsiešanas līdzekļi. Ministru kabineta 2007. gada 2. oktobra noteikumos nr. 668 „Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina mācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības sniegšanai nepieciešamo medicīnisko materiālu minimumu” noteikts medicīnisko līdzekļu minimālais saturs, kam jāatrodas aptieciņā.

4. attēls

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, kurinātāji/-as

Pirts veids: ; ;

¹ vismaz vienai medicīnas aptieciņai pirtī ir jābūt obligāti, un tas ir attiecināms uz visiem riskiem.

Elektrotraumas

Kas rada risku: zem sprieguma esošas daļas. Pieskaroties, piemēram, elektriskajai pirts krāsnij zem sprieguma, var iegūt dažāda smaguma elektroapdegumus.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) pirts ēkai jābūt uzstādītai elektrosistēmai ar zemējumu, tā pārbaudes un elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumus veic reizi sešos gados speciāli uzaicināts uzņēmums;
- 2) situācijā, kad jūtama kaut niecīgas elektriskās strāvas iedarbība, izslēgt attiecīgo elektroierīci un veikt bojājumu novēršanu. Atcerieties, ka pirts telpas (ne tās, kur ir koka

- grīda) arī no elektrodrošības viedokļa ir paaugstinātas bīstamības objekts, jo daļā pirts telpu ir strāvu vadošas grīdas, piemēram, klona, flīžu grīda;
- 3) karsētavā elektrības vadus nosedz zem apšuvuma dēļiem;
 - 4) pirts ūdens zonā (dušas telpās), karsētavā neizvieto atvērtus elektrības kontaktus sadzīves elektropriekšmetu (fēns u.c.) lietošanai;
 - 5) visiem elektrosadales skapjiem jābūt apzīmētiem ar drošības zīmi:

– bīstami, elektrība!

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, kurinātāji/-as

Pirts veids:

Darbs ar bojātiem rokas darbarīkiem vai instrumentiem

Kas rada risku: darbs ar bojātiem rokas darbarīkiem vai instrumentiem var radīt dažādas traumas.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) sekot līdzi, lai rokas instrumentiem (piemēram, slotām, liekšķerēm, cirvjēm utt.) nebūtu bojāti rokturi vai citas daļas, un regulāri nomainīt bojātos rokas instrumentus;
- 2) pirts lietas, piemēram, kausus, karotes, spaiņus, izvēlēties no koka (skatīt 5. attēlu), iesākam izvēlēties pirts lietas no viengabalaina materiāla vai tādas lietas, kas savā starpā savienotas ar koku.
- 3) pirts slotām jābūt nofītām ar dabiska materiāla auklām, iesakām izvairīties no pirts slotu sasiēšanas ar plastmasas savilcējiem, kā arī pirts slotu sasiēšanai nelietot metāla stiepli u.c.

5. attēls

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, sētnieki/-ces

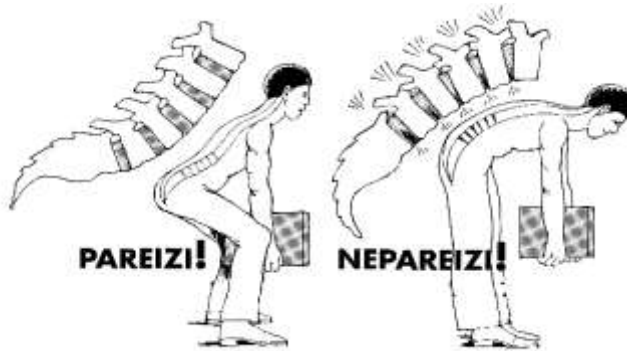
Pirts veids:

Priekšmetu pārvietošana

Kas rada risku: priekšmetu pārvietošana un to krišana var radīt traumas darba laikā. Nepareizi pārvietojot smagumus, var rasties veselības problēmas.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) kurinātājam un sētniekam izsniegt darba apavus, lai krītoši priekšmeti netraumētu kāju pirkstus;
- 2) smagu priekšmetu pārvietošanai izmantot speciālas palīgierīces, piemēram, apkopēju vai sētnieku ratiņus;
- 3) smaguma celšanu un pārvietošanu ar fiziskā spēka palīdzību veic gadījumos, kad no tā nav iespējams izvairīties vai kad citi paņēmieni nav pieņemami. Ceļot smagumus, jādarbojas kājām, jāatvirza pleci, jāsaliec ceļi un smagums jātur tuvu ķermenim, bet mugura jātur vienā līmenī ar kaklu un jāceļ smagums ar abām rokām, kājas turot plecu platumā un iztaisnojot ceļus.

Apdraudētās personas: sētnieki/-ces, kurinātāji/-as, apkopēji/-as

Pirts veids:

Nedroša pārvietošanās
Mikrotraumas

Kas rada risku: pakļupšana vai krišana var radīt traumas darba laikā, piemēram, izmežģtjumus, sastiepumus, mikrotraumas un skabargas.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) ieeju pirts telpās izklāt ar speciālām aukstumizturīgām flīzēm, kas samazina slīdēšanu gan slapjā, gan ziemas laikā, vai ar koka dēļiem, atstājot 0,5-1 cm spraugu starp tiem, lai mitrums varētu notecēt uz zemes, apledējuma laikā pirms pirts lietošanas ieeju tās telpās jāattīra no ledus, izmantojot speciālus cirtņus, un atcerieties, ka ledus cirtņa kāta koka daļa nedrīkst būt bojāta;
- 2) lai darbinieks varētu izvērtēt ūdenstilpnes vai baseina dziļumu, tā dibenā izvietot speciālu izgaismojumu, kas pieslēgts 12 V spriegumam, un iesakām ūdenstilpnes vai baseina malā izvietot uzrakstu, kurā norādīts dziļums;
- 3) ūdenstilpnei ārpus pirts telpām iekārtot speciālu vietu, kurā paredzēt lēzenu izeju no ūdenstilpnes;
- 4) regulāri salabot bojātu grīdas segumu, nomainīt flīzes, kas atrāvušās no seguma, aizlīdzināt klona grīdas izdrupumus un koka grīdai nomainīt bojātos dēļus, lai nevarētu aizķerties aiz nelīdzenām virsmām utt.
- 5) pirts telpās uzstāda neslīdoša materiāla grīdas, piemēram, koka dēļu, speciālu neslīdošu flīžu grīdu, pirts telpās lietot speciālus apavus, piemēram, gumijas čības;
- 6) ja durvīm ir paaugstināts sliksnis, tad iespēju robežās demontēt paaugstinātos sliksņus;
- 7) pirts telpās izvairīties no dažādu līmeņu grīdas, kas atšķiras tikai par vienu pakāpienu;
- 8) baseinam uzstādīt margas, pie kā turēties. Āra ūdenstilpnes laipai un/vai baseinam uzstādīt koka margas. Atcerieties, ka ziemā pie metāla margām var iegūt roku apsaldējumus. Ziemā koka laipa obligāti jāattīra no ledus, izmantojot speciālu cirtni ar koka kātu. Ieeju baseinā veidot lēzenu vai no 10-15 cm augstiem un 20-30 cm platiem pakāpieniem;
- 9) pirtīs durvis uzstādīt tā, lai tās atverot netiktu traumēts cilvēks, kurš pārvietojas gar tām. Neuzstādīt durvis tā, lai tās traucētu citu durvju atvēršanu. Pirts telpām iesakām uzstādīt durvis ar stiklu, lai laikus varētu pamanīt to, kas notiek karsētavā, kā arī tuvojošos cilvēku vai arī to, kurš grasās atvērt durvis. Durvis uzstādīt virzienā no dziļākām telpām uz pirts ārpusi;

- 10) karsētavā var uzstādīt durvis no rūdītā stikla, kam jābūt vismaz 8 mm biežam un jāiztur triecienslodzi vairāk par 100 kg, šādām durvīm ir augsta siltumizturība – tās var izturēt temperatūras starpību dažādos durvju iecirkņos līdz pat 300°C;
- 11) par labāku karsētavā uzskata betona vai flīžu grīdu, jo no sviedriem koks kļūst slidens, kā arī nepatīkami smako. Lai samazinātu karsētavā slīdāmību, uzstādīt koka redeles vai speciālu sintētisku grīdas segumu, kas periodiski jāmazgā un jāžāvē. Tos nenovieto zem karsēšanas lāvām, bet gan 50 cm atstatumā no lāvas. Koka režģi izgatavot no ēvelētām koka līstēm;
- 12) ja dēļu grīdu var ierīkot ar karsētavā, tad dēļi jāizvieto 3-5 mm platām spraugām, bet gultņi jābalsta uz betona sagatavošanas kārtas vai grunts, lai telpa zem grīdas varētu vēdināties. Ja gultņus balsta uz betona, tā kārtai jāveido slīpums uz ūdens novadīšanas atveres pusi;
- 13) pirts lāvas izgatavo no 30-40 mm biezas koksnes. Lāvas konstrukcijai jābūt tādai, lai vajadzības gadījumā to var noņemt un apstrādāt ar koksnes aizsarglīdzekļiem, mazgāt un žāvēt. Tāpat sola apakšdaļā slapjajā un melnajā pirtī ieteicams atstāt 15-20 cm brīvu vietu, lai tur varētu izīrīt no netūrumiem un sviedriem. Lāvas nekādā gadījumā nedrīkst ne beicēt, ne lakot, ne krāsot.
- 14) pirts lāvas jāizvieto ērtā attālumā, lai nokāpjot negūtu traumas;
- 15) karsētavas telpā neizvietot atsevišķus solus, domātus kā palīglīdzekli uzkāpšanai uz lāvas vai pirtniekam.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, kurinātāji/-as

Pirts veids:

Grieztas mikrotraumas

Kas rada risku: ķermeņa daļu sagriešana.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) lai netraumētu kājas, nokļūstot līdz ūdenstilpnei, ceļiņu izklāt ar bruģi, koka laipām vai citiem celtniecības materiāliem vai vienkārši apkārt ūdenstilpnei iesēt zāli vai mauriņu. Atcerēties, ka ziemā ceļiņš obligāti jāattīra no ledus vai jānokaisa ar smalkām smiltīm. Tam izmantot jūras smiltis, kurām nav akmentiņu, lai netraumētu kāju pēdas;
- 2) ja nokļūšanai līdz ūdenstilpnei izmanto koka laipas, dēļi jānovieto 5-10 mm attālumā vienu no otra, lai to starpās nevarētu iespiest kāju pirkstus;
- 3) nokļūšanai līdz ūdenstilpnei darbiniekam izsniegt speciālus (gan ziemai, gan vasarai) apavus. Atcerēties, ka higiēna prasa katram darbiniekam individuālus apavus;
- 4) pirts telpās flīzes nekavējoties jānomaina, tiklīdz tās saplaisā, izkrīt kāds gabals vai tās atraujas no betona seguma;
- 5) pirts telpās jābūt izvietotai vismaz vienai medicīnas aptieciņai.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, kurinātāji/-as, apkopēji/-as

Pirts veids:

Apdegumi (applaucēšanās)

Kas rada risku: apdedzināšanās, applaucēšanās

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) pirts krāsnij jābūt norobežotai, lai nevarētu iegūt apdegumus, netīšām pieskarties karstām virsmām;
- 2) pirtī jābūt padotam ūdenim. Regulāri pārbaudīt, ka ar zilo apzīmētais krāns ir aukstā ūdens krāns, bet ar sarkano apzīmētais krāns ir karstā ūdens krāns. Ja karsētavā paredzēts lietot ūdeni, tam jābūt attiecīgi marķētam, bet krāna rokturim no neuzkarstoša materiāla. Ieteicams ūdens caurules iestrādāt sienās, lai uz tām neveidotos kondensāts, kā arī tās netiktu pakļautas mitrajai videi;
- 3) ja karsētavā paredzēts ūdeni lietot no spaiņiem, tad ieteicami marķēt karstā un aukstā ūdens spaiņus;
- 4) darbiniekam izsniegt individuālos aizsardzības līdzekļus, kas norādīti ķīmiskās vielas drošības datu lapā, kas pasargātu darbinieku no ķīmiskas apdedzināšanās, kā arī apmācīt pareizi lietot izsniegtos individuālos aizsardzības līdzekļus;
- 5) karsētavas apdarē iespēju robežās vajadzētu izvairīties no tās tapsēšanas ar sveķu kokiem, jo karstu sveķu notecējumi var radīt ādas apdegumus, atcerieties, ka tādēļ lāvas un solus nedrīkst izgatavot no skuju koku koksnes;
- 6) tapsējot karsētavas sienas, nedrīkst atstāt metāla naglu vai skrūvju galvas, tāpēc vislabāk koka dēli ar skrūvi stiprināt koka dēļa dzegulī, skrūvju (naglu) galvas iegremdēt lāvas kokā 0,50-1 cm dziļumā, virs tā ielīmējot koka tapu;
- 7) karsētavas durvju, logu rokturus uzstādīt no koka vai plastmasas;
- 8) pirts lietas, piemēram, kausus, karotes, spaiņus, izvēlēties no koka, atcerieties, ka metāla daļas pirtī uzkarst tik ļoti, ka iespējams iegūt apdegumus;
- 9) ja pirts krāsnij gara uzmešana paredzēta no sāniem, tad krāns jānovieto tā, lai karstais gaiss uzreiz neapplaucētu uz lāvas sēdošos, tāpēc pirts krāsnī novieto pret sienu, pie kuras nav izvietotas lāvas. Ja tomēr tas nav iespējams, tad lāvas vai uz tās sēdošie nedrīkst atrasties tuvāk par metru no vietas, kur uzmet garu;
- 10) karsētavā lietojamus traukus un karotes, kausus labāk izvēlēties gatavotus no koka; metāla (vara) stipri sakarst, ilgstoši atrodoties karstumā.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, kurinātāji/-as, apkopēji/-as

Pirts veids:

Saindēšanās

Kas rada risku: saindēšanās ar netīru ūdeni, piesmēķētu gaisu, tvana gāzi vai ķīmiskajām vielām, t.s. telpu uzkopšanas līdzekļiem vai baseina ķīmiju utt.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) pirts kompleksos iekārtot speciālu telpu smēķētājiem vai tādu iekārtot ārpus pirts

telpām. Smēķēšanas vieta vai telpa jāapzīmē ar drošības zīmi: un jānovieto traukus izsmēķiem. Smēķētavā obligāti jābūt iekārtotai pieplūdes – nosūces ventilācijai. Smēķēšanas telpā uzstādīt pulvera vai ogļskābās gāzes ugunsdzēsības aparātu, tā atrašanās vietu apmēram 1,5 m augstumā apzīmēt ar drošības zīmi: ;

- 2) vietās, kur ūdens nav paredzēts dzeršanai, nepieciešams izvietot drošības zīmi;

- 3) lai izvairītos no saindēšanās ar tvana gāzi, krāsns aizbīdņi aizvērt tikai tad, kad cietā kurināmā katlam izdegušas ogles, regulāri pārbaudīt, vai cietā kurināmā katlā nav atsākusies degšana, un ieteicams telpā uzstādīt speciālu gaisa analizatoru, kas signalizē par tvana gāzes klātbūtni gaisā, atcerieties, ka degšanas procesā izveidojas arī slāpekļa oksīdi, zilskābe, sēra gāze u.c. kaitīgi savienojumi;
- 4) melnajā pirtī krāsns kurināšana notiek karsētavā, tāpēc ļoti svarīgi pēc pirts izkurināšanas telpas atbrīvot no dūmiem, kam parasti der logs karsētavā, gan izvēdināt, lai tur nepaliek tvana gāze, melno pirti atbrīvot no dūmiem tikai tad, kad pārstājusi degšana zem akmeņiem. Atcerieties, ka melnā pirtī obligāti jāiet vismaz diviem cilvēkiem, lai karsētavā varētu savstarpēji kontrolēt pašsajūtu;
- 5) darbiniekam izsniegt individuālos aizsardzības līdzekļus, kas norādīti ķīmiskās vielas drošības datu lapā, kas pasargātu darbinieku no saindēšanos, kā arī apmācīt pareizi lietot izsniegtos individuālos aizsardzības līdzekļus;
- 6) pirts lāvas un karsētavas sienas neapstrādāt ar ķīmiskiem materiāliem, kas sakarstot izdala organismam kaitīgas vielas;
- 8) novērst smakas no kanalizācijas sistēmas, ievada caurulei kanalizācijā uzstādot hidroslēgu;
- 9) ievērot baseina tirgotāja/uzstādītāja lietošanas instrukcijas, piemēram, regulāri veikt ūdens maiņu, lietot nepieciešamās vielas ūdens attīrīšanai pirms jauna ūdens iepildīšanas baseinā, to iztīrīt, dezinficēt un izskalot ar ūdeni utt.;
- 10) aizliegt jebkādu smaržvielu (t.sk., alus) liešanu uz krāsns akmeņiem, jo tām sadegot augstā temperatūrā var rasties dažādi veselībai kaitīgi izgarojumi.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, kurinātāji/-as

Pirts veids:

Aizdeģšanās briesmas

Kas rada risku: aizdeģšanās, apdeģšana.

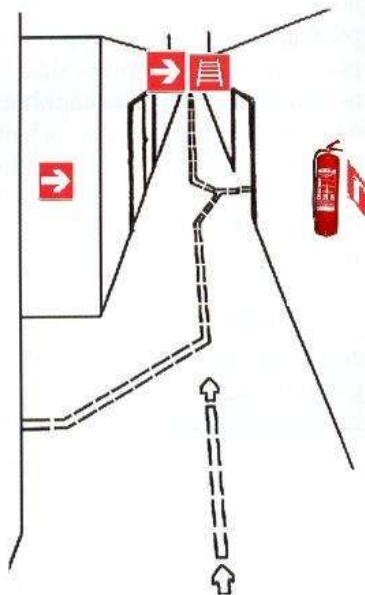
Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) krāsns, ko kurina ar cieto kurināmo, priekšpusē uz koka grīdas jābūt piestiprinātam vismaz 60x80 cm lielam metāla gabalam. Vēl labāk, ja priekšpuse krāsnij ir noklāta ar flīzēm vai vienkārši betonu (klonu);
- 2) pirtī obligāti jābūt izvietotiem ugunsdzēsības aparātiem, ko nosaka Ministru kabineta 2004. gada 17. februāra noteikumi nr. 82 „Ugunsdrošības noteikumi”. Cik daudz ugunsdzēsības aparātu jāizvieto pirts telpās, var izrēķināt pēc Ministru kabineta 2004. gada 17. februāra noteikumu nr. 82 „Ugunsdrošības noteikumi” 9. pielikuma. Ugunsdzēsības aparātiem jābūt izvietotiem brīvi pieejamās vietās pie sienas vai uz zemes, bet 1,5 m augstumā jābūt izvietotai ugunsdrošības zīmei:

– ugunsdzēsības aparāts (skatīt 6. attēlu). Ieteicams telpā uzstādīt ugunsdzēsības signalizāciju ar dūmu detektoriem vai manuālu dūmu detektoru;

6. attēls

- 3) telpās jābūt izvietotām evakuācijas zīmēm, lai ugunsgrēka gadījumā varētu atstāt pirts telpas (skatīt 7.attēlu). Evakuācijas ejām jābūt brīvām, bet evakuācijas durvīm viegli atveramām;
- 4) ja pirts telpās aizliegts smēķēt, tad uz ieejas durvīm (ieejas visā objektā) pirtī izvietot

drošības zīmi: . Atcerēties, ja drošības zīme ir uzstādīta uz ieejas durvīm pirts telpās (objektā), tad tā attiecas uz visām telpām (visu objektu);

- 5) pirts kompleksos iekārtot speciālu telpu smēķētājiem vai tādu iekārtu ārpus pirts telpām. Smēķēšanas vieta vai telpa jāapzīmē ar drošības

zīmi: Smēķēšanas telpā uzstādīt pulvera vai ogļskābās gāzes ugunsdzēsības aparātu. Smēķētavā ieteicams uzstādīt arī ugunsdzēsības signalizāciju ar dūmu detektoriem vai manuālu dūmu detektoru;

- 6) lai būtu ievēroti ugunsdrošības noteikumi, koka sijas no dūmvadu iekšējās virsmas jāatvirza 38 cm attālumā, jo pa dūmkanālu plūst karstas gāzes ar dzirkstelēm un ir iespējama koka aizdegšanās, sevišķi, ja dūmvada sieniņā ir plaisas. Bet, kā zināms, plaisas parādās tikai ekspluatācijas laikā. Pēdējā laikā dūmeņus ne tikai vienkārši mūrē, bet tos izgatavo no speciāliem celtniecības materiāliem, kam pa vidu iet karstumizturīga metāla caurule. Piemēram, keramikas skursteņu pieļaujamais attālums līdz degošajai konstrukcijai ir 5 cm no skursteņa ārmas.

Ja, piemēram, koka sijas izolē ar akmens vates plāksnēm PAROC FPS 14 vai kādu citu ugunsizturīgu siltumizolācijas materiālu, tad šo attālumu var samazināt līdz 25 cm;

- 7) pirts griestiem slapjajā pirtī un saunā nevajadzētu pārsniegt 2,5-2,7 m, savukārt melnajā pirtī griestiem vajadzētu būt 2-2,2 m augstumā, jo, ja grīdas līmenī temperatūra ir 30-35°C, tad ik pa metram tā pakāpjas pa 40-50°C. Piemēram, ja 2 m augstumā temperatūra būs 140°C, tad 3 m augstumā pie griestiem jau ap 200°C. Atcerēties, ka pie 300°C koks sāk gruzdēt un rodas liela iespēja tam aizdegties;
- 8) pirts krāsnīm, ēkas pārsegumiem un citām koka konstrukcijām jāievēro noteiktas ugunsdrošības prasības. Koka konstrukcijām no krāšņu, cauruļu un uz dūmeni ejošo atklāto dūmvadu ārējām virsmām jābūt nodalītām ar gaisa šķirtkārtu vai nedegošiem siltumizolācijas materiāliem. Minimālais pieļaujamais atstatums starp pirts griestu koka apšuvumu (neaizsargātu un aizsargātu) un zem tā esošo dažāda tipa krāšņu sakarsētajām detaļām dots 8. attēlā.

Minimālais attālums starp pirts griestu koka apšuvumu un krāsns sakarsētajām virsmām (detalām)

8. attēls

Krāsns veids	Attālums no krāsns augšas līdz griestiem (cm)	
	Neaizsargāti griesti	Aizsargāti griesti
Ķieģeļu krāsns	35	25
Metāla krāsns ar oderējumu vai bez tā	100	70
Elektrokrāsns attālums līdz koka konstrukcijām atkarīgs no jaudas, un tas parasti minēts krāsns instrukcijā, ko izsniedz, iegādājoties elektrokrāsni	100	70

- 9) ja paredzēta elektriskā apkures krāsns, tad iepriekš jāaprēķina nepieciešamā jauda elektroinstalācijas nodrošināšanai, t.i., jāievelk attiecīga šķērsriezuma elektrības vadi un jānomaina attiecīga strāvas stipruma drošinātāji. Elektrības vadu savienošanai izmantot speciālus savienotājus, nevis vienkārši notīt ar izolācijas lenti;
- 10) elektrisko krāsni apgādāt ar temperatūras regulatoru un ierobežotāju, kas atslēdz krāsni, ja gaisa temperatūra karsētavā sasniedz uzstādīto lielumu, tā nodrošinot, ka temperatūra krāsns tuvumā nevajadzīgi nepalielinās, kas varētu apdraudēt blakus esošās degošās virsmas.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, kurinātāji/-as, apkopēji/-as

Pirts veids:

Sprādzienbīstamība

Kas rada risku: gāzes apkures pirts krāsnīm mainoties dūmenī vilkmei, liesmai iespējams atrauties; nodziestot liesmai. Ja turpinās gāzes padeve, kurtuvē veidojas sprādzienbīstams gāzes un gaisa maisījums.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) uzstādīt gāzes detektorus-signalizētājiem kārtu gāzes noplūdes gadījumos, kas pievienojama elektrotīklam ar 12V transformatoru.

Apdraudētās personas: kurinātāji/-as

Pirts veids:

1.3. ERGONOMISKIE FAKTORI

Ergonomika ir multidisciplināra zinātnes nozare, kas pamatā balstās uz cilvēka anatomiju, fizioloģiju un psiholoģiju. Tā pēta cilvēka attiecības ar darbu. Ergonomikas uzdevums ir darba procesa un darba vides piemērošana cilvēka psihiskajām un fiziskajām iespējām, lai nodrošinātu efektīvu darbu, kas neizraisa draudus cilvēka veselībai un ko var viegli izpildīt.

Lokālo muskuļu sasprindzinājums

Kas rada risku: lokālo muskuļu sasprindzinājums strādājot ar rokas instrumentiem, darbarīkiem (pirts slotām) un rokām (veicot masāžu).

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) darbiniekam izsniegt rokas instrumentu vai darbarīku, kam ir pieņemams svars (masa), kas nerada nogurumu darba laikā;
- 2) darbiniekam izsniegt rokas instrumentus un darbarīkus, kuru rokturi ir ērti aptverami un bez asiem izvirzījumiem, šķautnēm un leņķiem;
- 3) regulāri pirtniekiem, apkopējiem un sētniekiem (reizi stundā uz 5 minūtēm, reizi 2 stundās uz 10-15 minūtēm) ievērot atpūtas pauzes;
- 4) veikt obligātās veselības pārbaudes.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, sētnieki/-ces

Pirts veids:

Ilgstošs darbs piespiedu pozā

Kas rada risku: ilgstošs darbs piespiedu pozā: stāvus, pussaliecoties, noliecoties utt.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) nodrošināt pirtniekam pareizus darba apstākļus karsētavā. Pirtnieks, perot ar slotiņām, nedrīkst būt saliecies vai pārlietu izstiepies, lai aizsniegtu klientu, tādā veidā nevēlami sasprindzinot muskuļus;
- 2) lāvas konstrukcijai iesakām tādu, lai vidējo daļu varētu vai nu pabīdīt zem augšējās vai nolaist zemē, lai pirtnieks varētu ērti strādāt;
- 3) regulāri pirtniekiem (reizi stundā uz 5 minūtēm, reizi 2 stundās uz 10-15 minūtēm) ievērot atpūtas pauzes;
- 4) veikt obligātās veselības pārbaudes.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces

Pirts veids:

1.4. PSIHOLÓGISKIE UN EMOCIONÁLIE FAKTORI

Ja darbā nav vajadzīga patstāvīga domāšana un lēmumu pieņemšana, ja strādājošie nesaņem sociālu atbalstu un profesionālu atzinību, ja nav iespējas pārvarēt psihológiskas grūtības darba vietā, tādos apstākļos strādājošie cieš garīgi un somatiski (attīstās dažādas slimības). Pētījumos pierādīts, ka par sliktāku veselību sūdzas un lielāku neapmierinātību pauž tie strādājošie, kuriem ir mazākas “izlemšanas iespējas” un lielāks “darba patēriņš”.

Darba raksturs un apstākļi

Kas rada risku: darba raksturs un apstākļi.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) ne retāk kā reizi gadā veikt darbinieku instruktāžas;
- 2) kopīgu pasākumu (piemēram, sporta nodarbību) organizēšana visiem uzņēmuma darbiniekiem;
- 3) darbinieku apdrošināšana pret nelaiemes gadījumiem;
- 4) veselības apdrošināšanas polišu izsniegšana utt.;
- 5) darba koplīgumā vai darba līgumā noteikt, kad darbiniekam (pirtniekam) piešķirams ikgadējais apmaksātais papildatvaļinājums par veselībai riskantu darbu.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, sētnieki/-ces, kurinātāji/-as

Pirts veids:

Darba laika organizācija

Kas rada risku: darba laika organizācija

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) ne retāk kā reizi gadā veikt darbinieku instruktāžas;
- 2) darbu dažādošana un saprātīgs darba cikls;
- 3) iespēja sazināties ar darba kolēģiem un saņemt no viņiem atbalstu;
- 4) tādas kvalifikācijas iegūšana, lai tā atbilstu pašcieņai un cieņai no citiem;
- 5) iespēja pastāvīgi mācīties un pilnveidoties darba procesā.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as, sētnieki/-ces, kurinātāji/-as

Pirts veids:

1.5. ĶĪMISKIE FAKTORI

Pie kaitīgo ķīmisko vielu grupas pieskaita vairākus metālus (*svinu, dzīvsudrabu, hromu* u.c.), metaloīdus (*boru, silīciju, arsēnu* u.c.) un to savienojumus (sāļus), neorganiskās gāzes (*oglekļa monoksīdu CO, sēra dioksīdu SO₂, sērūdeņradi H₂S* u.c.), *skābes* un *sārmus*, kā arī halogēnus (*hloru, bromu* u.c.) un to savienojumus.

Veselībai kaitīgas vielas ir arī daudzi organiskas dabas ķīmiskie savienojumi. Vispirms jāmin *šķīdinātāji* (*t.sk. metilspirts*), *lakas, krāsas, līmes*, dažādie *polimērmateriāli, pesticīdi, tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļi, ķīmiskie reaktīvi* un *ārstniecības vielas*. Veselībai bīstami ir tehnológisko procesu starpprodukti, blakusprodukti un ķīmiskās vielas, kas var izdalīties darba vidē dažādos pārstrādes un citos procesos.

Telpu uzkopšanas un dezinfekcijas līdzekļu lietošana

Kas rada risku: pirts telpu uzkopšana ar dažādiem telpu uzkopšanas (dezinfekcijas) līdzekļiem, to kaitīga iedarbība uz elpceļiem, redzi, ādu u.c. ķermeņa daļām.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

1) darbiniekam izsniegt individuālos aizsardzības līdzekļus, kas norādīti ķīmiskās vielas drošības datu lapā, piemēram, speciālus ķīmiski izturīgus gumijas cimds, aizsargbrilles ar klapēm, sejas masku ar filtriem. Saskarē ar kaitīgām ķīmiskām vielām var rasties dažādas ādas slimības (dermatīti vai ekzēmas).

Atcerieties, ka saindēšanās caur elpceļiem ir visbīstamākā, jo ķīmisko vielu gāzes un tvaiki caur plaušām nonāk tieši asinīs, apejot aknas, kuras darbojas kā mehāniskā un bioķīmiskā barjera. Darbinieku apmācīt pareizi lietot izsniegtos individuālos aizsardzības līdzekļus;

2) censties nomainīt bīstamās vielas ar mazāk bīstamām. Piemēram, daudzos gadījumos var izmantot bioloģiskos telpu uzkopšanas līdzekļus, nevis ķīmiskus savienojumus. Tāpat iepazīties ar katras ķīmiskās vielas drošības datu lapā sniegto informāciju un darbam izvēlēties mazāk bīstamu, t.i., tādu, kurā mazāk kaitīgo ķīmisko vielu vai savienojumu.

Darba vietās ķīmiskie faktori dažkārt var radīt arī ģenētiskas briesmas. Dažādu ķīmisko vielu iedarbība uz sievietēm un vīriešiem ilgstoša laika periodā var izsaukt nopietnas pārmaiņas pēcnācējos. Cilvēka organisms sastāv no šūniņām, kuras mūsu organismā atjaunojas: vecās atmirst un to vietā rodas jaunas. Katras šūniņas sastāvam ir noteikts ģenētiskais raksturs (hromosomas un gēni). Gēni ir vienības, kas atrodas hromosomās un nodod vecāku īpašības bērniem. Un tieši šīs vienības var tikt bojātas ķīmisko (arī fizikālo, piemēram, jonizējošās radiācijas) faktoru iespaidā. Sekas var būt tādas: auglis netiek iznēsāts sievietes ķermenī, iespējama iedzimta slimība bērnam šajā vai nākamajās paaudzēs;

3) darbiniekam izsniegt tikai tādus telpu uzkopšanas līdzekļus, kuriem ir etiķete latviešu valodā, lai darbinieks īsumā varētu iepazīties ar konkrēto ķīmisko vielu;

4) telpu uzkopšanas laikā darbināt ventilācijas sistēmu vai vēdināt telpas pa logiem;

5) telpu uzkopšanas līdzekļu uzglabāšana speciālā telpā vai skapī;

6) regulāri kontrolēt ķīmisko vielu koncentrāciju darba vides gaisā, pieaicinot laboratoriju darbinieku mērījumu veikšanai. Mērījuma datus salīdzināt ar konkrētās ķīmiskās vielas arodekspozīcijas robežvērtību (AER), kuras dotas 2007. gada 15. maija Ministru kabineta noteikumu nr. 325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās” 1. pielikumā;

7) personīgās higiēnas ievērošana – pēc katra darba jāmazgā rokas;

8) obligāto veselības pārbaūžu veikšana.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as

Pirts veids:

Baseinu tīrīšanas un dezinfekcijas līdzekļu lietošana

Kas rada risku: baseinu ķīmijas lietošana, to kaitīga iedarbība uz elpceļiem, redzi, ādu u.c. ķermeņa daļām.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

1) darbiniekam izsniegt individuālos aizsardzības līdzekļus, kas norādīti ķīmiskās vielas drošības datu lapā;

2) censties nomainīt bīstamās vielas ar mazāk bīstamām;

3) darbiniekam izsniegt tikai tādu baseina ķīmiju un telpu uzkopšanas līdzekļus, kuriem etiķete ir latviešu valodā, lai darbinieks īsumā varētu iepazīties ar konkrēto vielu;

- 4) ja pirts telpās uzstādīts baseins, telpās jāuzstāda pieplūdes – nosūces ventilācijas sistēma, lai samazinātu ķīmisko savienojumu (hlora) iztvaikojumus no baseina;
- 5) baseinu ķīmijas uzglabāšana speciālā telpā vai skapī, atcerieties, ka ne visas ķīmiskās vielas var glabāt kopā;
- 6) regulāri kontrolēt ķīmisko vielu koncentrāciju darba vides gaisā, pieaicinot laboratoriju darbinieku mērījumu veikšanai. Mērījuma datus salīdzināt ar konkrētās ķīmiskās vielas arodekspozīcijas robežvērtību (AER), kuras dotas 2007. gada 15. maija Ministru kabineta noteikumu nr. 325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās” 1. pielikumā;
- 7) personīgās higiēnas ievērošana – pēc katra darba jāmazgā rokas;
- 8) obligāto veselības pārbažu veikšana.

Apdraudētās personas: apkopēji/-as

Pirts veids:

Oglekli saturošu (ogļu, sodrēju) putekļu ieelpošana

Kas rada risku: oglekli saturošu (ogļu, sodrēju) putekļu ieelpošana, ilgstošā saskarē var rasties specifiskā putekļu izraisītā arodslimība – karbokonioze (oglekli saturoši putekļi).

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) regulāra karsētavas sienu, griestu un grīdu uzkopšana ar mitro uzkopšanas metodi. Telpu uzkopšanas laikā lietot individuālos aizsardzības līdzekļus – respiratoru;
- 2) samazināt ogļu putekļu, sodrēju izplatību pārējās pirts telpās.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, kurinātāji/-as, apkopēji/-as

Pirts veids:

Dažādu kaitīgu izgarojumu ieelpošana

Kas rada risku: dažādu kaitīgu izgarojumu, kuri rodas smaržvielām sadegot augstā temperatūrā, ieelpošana; ilgstošā saskarē var rasties nelabums, galvas sāpes, slikta dūša utt.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) aizliegt jebkādu smaržvielu (t.sk., alus) liešanu uz krāsns akmeņiem.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces

Pirts veids:

Saskare ar azbesta materiāliem

Kas rada risku: saskare ar azbesta materiāliem. Ļoti bīstamas ir *azbesta* šķiedras, kas izraisa ne tikai azbestozi, bet var radīt citas tā izraisītās slimības.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) jādemontē vai jānomaina visi azbestu saturošie materiāli.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, kurinātāji/-as, apkopēji/-as

Pirts veids:

1.6. BIOĻĢISKIE FAKTORI

Pasaulē vairāki simti miljoni strādnieku ir pakļauti bioloģiskajam arodkaitīgumam. Ir zināmi apmēram 200 bioloģisko aģentu, kas darbiniekiem izraisa infekcijas slimības, alerģiskas, toksiskas un kancerogenas reakcijas.

Vairākums no identificētajiem kaitīgajiem bioloģiskajiem faktoriem pieder vienai no šīm grupām:

- mikroorganismi un to toksīni (vīrusi, baktērijas, sēnes un to produkti), kas izraisa infekcijas slimības vai alerģijas;
- antropodi (posmaiņi, arahnīdi, vēžveidīgie insekti), kuru kodieni vai dzēlieni rada ādas iekaisumu, intoksikācijas, alerģiskas atbildes reakcijas vai pārnēsātu infekciju slimības;
- augstāko augu alergēni un toksīni, kas izraisa dermatītu, rinītu vai astmu;
- mugurkaulnieku dzīvnieku olbaltumi (urīns, fēces, mati, spalvas, siekalas un epitēlijs), kas var izsaukt organisma sensibilizāciju.

Cilvēku pārnēsātas slimības

Kas rada risku: cilvēku pārnēsātas (it sevišķi sēnīšu) slimības.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) darbiniekam izsniegt speciālus apavus, atcerieties, ka higiēna prasa, ka katram apmeklētājam jābūt saviem individuāliem apaviem. Atcerieties, ka melnajā pirtī dūmi dezinficē visu, tāpēc var staigāt arī ar plikā kājām, lieki nesatraucoties par cilvēku pārnēsātām sēnītēm;
- 2) izsniegt individuālus dvieļus u.c. higiēnas lietas, jo kopīgi lietojot pirts piederumus (dvieļus, halātus, čības u.c.) var inficēties ar maz patīkamām infekcijas slimībām – kašķi, utīm, streptokoku un stafilokoku infekciju, sēnīšu, vīrusu, ādas un veneroloģiskām slimībām.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as

Pirts veids:

Insektu kodumi un saindēšanās ar indīgiem augiem

Kas rada risku: ērcu piesūkšanās, insektu, indīgu dzīvnieku (čūsku) un slimu dzīvnieku uzbrukumi (kodieni). Saindēšanās ar indīgiem augiem (piemēram, latvāņiem).

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) ja pirts atrodas ērcu bīstamības zonā, tuvu mežam, krūmiem, veikt darbinieka vakcinēšanu pret ērcu encefalītu;
- 2) darbiniekam izsniegt speciālus līdzekļus, kas pasargā no lidojošiem un rāpojošiem kukaiņiem (arī aizsardzībai pret ērcēm);
- 3) regulāri uzskatīt pirts kompleksa apkārtni;
- 4) darbinieku izglītošanai jautājumos par iespējamo slimību, infekciozo aģentu, tā izplatību, uzkrāšanos, pārvešanas ceļiem, inkubācijas periodu un kontroles metodēm.

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, sētnieki/-ces, kurinātāji/-as

Pirts veids:

Kas rada risku: personīgās higiēnas problēmas.

Profilaktiskie pasākumi, kas jānodrošina darba devējam:

- 1) personīgās higiēnas ievērošana – pēc katras manipulācijas pirtniekam jāmazgā rokas un pēc nepieciešamības viss ķermenis dušā;
- 2) darba vietu nodrošināšanai ar tīru ūdeni dzeršanai, dušām un personāla telpām. Dzeramā ūdens apgādes sistēmai jābūt konstruētai tādā veidā, lai varētu uzturēt to labā higiēniskā stāvoklī (cauruļvadu sistēmai jābūt slēgtai un aprīkotai ar kvalitatīviem krāniem).

Apdraudētās personas: pirtnieki/-ces, apkopēji/-as

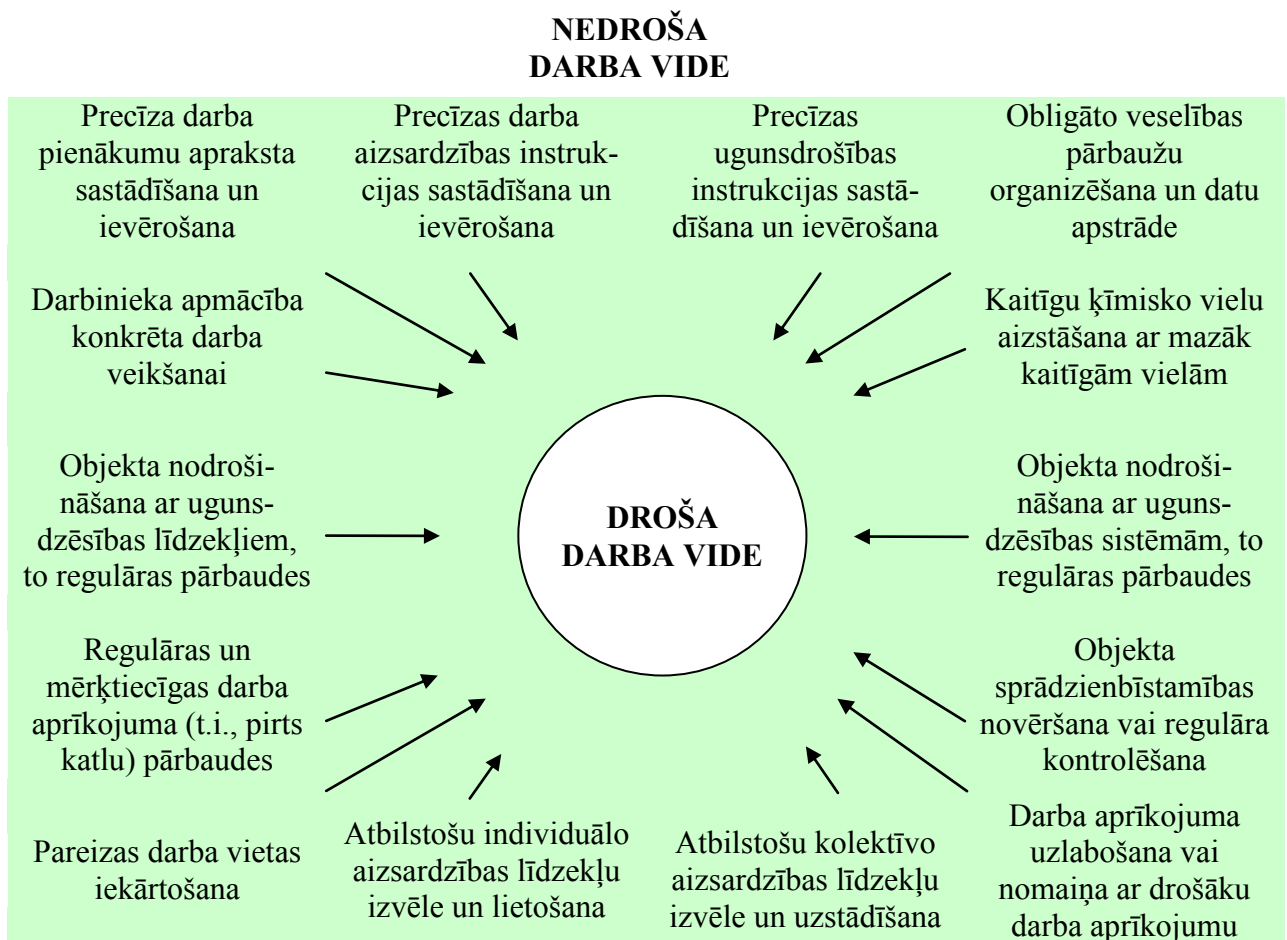
Pirts veids:

2. DARBA AIZSARDZĪBAS SISTĒMAS IZVĒRTĒŠANA UN DARBA VIDES RISKU NOVĒRTĒŠANA

Darba vides risku novērtēšanu nosaka Darba aizsardzības likuma 5. un 8. pants, kā arī Ministru kabineta 2007. gada 2. oktobra noteikumi nr. 660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” III. sadaļa.

Sākotnēji jāveic darba aizsardzības sistēmas izvērtēšana un darba vides risku novērtēšana, konstatējot riska faktoros (nedroša darba vide). Tad plānot dažādus pasākumus (ilgtermiņa vai īstermiņa plāni), iesaistot dažādus cilvēkus (uzņēmuma darbinieki vai pieaicināti uzņēmumi), lai samazinātu riska faktoros darba vietā (droša darba vide). Process regulāri ir jākontrolē un jāuzrauga, un vajadzīgas gadījumā jāuzlabo.

Darba aizsardzības pasākumi drošas darba vides sasniegšanai

NEDROŠA DARBA VIDE

Attēlā parādīti galvenie darba aizsardzības pasākumi pirts vai pirts kompleksa (turpmāk – pirts) īpašniekam no lētākajiem organizatoriskiem pasākumiem (finansiāli lētākie kreisajā augšējā stūrī) līdz dārgākajiem tehniskajiem pasākumiem (finansiāli dārgākie labajā apakšējā stūrī). Tātad katra darba devēja pienākums ir noteikt vislabākos paņēmienus, kas ne vienmēr ir tie paši lētākie, lai ilgstošā laika posmā (pat līdz 10 gadiem) atmaksātos darba aizsardzībā ieguldītie finanšu līdzekļi.

Pirms uzsākt sakārtot darba aizsardzības sistēmu, svarīgi apzināties, kur pašreiz esat jeb, citiem vārdiem sakot, ko esat sasniedzis un darījis darba vides uzlabošanai. Sākotnējā stāvokļa novērtējums atbild uz jautājumu „Kur mēs esam pašlaik?”. Bet lai uz to atbildētu, jāapzina visi iespējamie normatīvie akti, kas attiecas uz pirts īpašnieku (skatīt literatūras sarakstu), un jāizvērtē uzņēmuma atbilstība šo normatīvo aktu prasībām (skatīt 1. un 2. pielikumu).

Darba aizsardzības sistēmas izvērtēšana un darba vides risku novērtēšana

1. Noteikt tos normatīvos aktus darba aizsardzības un ugunsdrošības jomās, kuri attiecas uz uzņēmumu

2. Identificēt darba vides riskus uzņēmuma teritorijai, darba telpām un darba vietām

3. Izvēlēties darba vides risku novērtēšanai nepieciešamo metodiku

4. Praktiski veikt uzņēmuma darba aizsardzības sistēmas izvērtēšanu uzņēmumā

5. Praktiski veikt darba vides risku novērtēšanu uzņēmuma teritorijā un darba telpās

6. Praktiski veikt darba vides risku novērtēšanu visās uzņēmuma darba vietās

7. Veikt nepieciešamos indikatīvos (nepieciešamības gadījumā piesaistot laboratoriju) riska faktoru mērījumus

8. Noteikt veicamos pasākumus neatbilstību un darba vides risku novēršanai uzņēmuma darba telpām un darba vietām

9. Izstrādāt nepieciešamos dokumentus uzņēmuma darba vides iekšējās uzraudzības nodrošināšanai

REZULTĀTĀ sastādīts darba aizsardzības sistēmas izvērtējums un darba vides risku novērtējums uzņēmumam

Sākotnējā stāvokļa novērtējums palīdz noteikt, ko no normatīvo aktu prasībām esat izpildījis, ko ne. Sākotnējā stāvokļa novērtējums noderēs par izejas punktu, novērtējot sasniegto, palīdzēs izanalizēt līdzšinējo aktivitāšu efektivitāti un piemērotību, kā arī pieņemt nepieciešamos pasākumus darba vides uzlabošanai jūsu uzņēmumā.

Darba aizsardzības sistēmas izvērtēšanu un darba vides risku novērtēšanu veic no malas piesaistīts uzņēmums vai darba aizsardzības speciālists ar augstāko izglītību šajā jomā, kurš sniedz šos pakalpojumus, darba devēja norīkots darba aizsardzības speciālists vai pats darba devējs, ja uzņēmumā ir ne vairāk kā 10 nodarbināto un darba devējs veic darba aizsardzības speciālista pienākumus. ATCERĒTIES, ka personai, kura veic darba aizsardzības sistēmas izvērtēšanu un darba vides risku novērtēšanu, jābūt apmācītai pēc Ministru kabineta 2003. gada 17. jūnija noteikumiem nr. 323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos”.

Normatīvie akti nosaka, ka darba aizsardzības sistēmas izvērtēšana un darba vides risku novērtēšana (14. attēls) jānotiek ne retāk kā reizi gadā vai tad, ja ieviestas pārmaiņas, kas maina riska faktoros, piemēram, uzstādīta jauna pirts krāsns, pārmaiņas darba organizācijā vai jaunas darba situācijas, tai skaitā iekārtotas telpas.

Pirms runājam par risku novērtēšanu, jāsaprot jēdziens „risks”.

RISKS ir komplekss jēdziens, kas aptver nelaiemes gadījuma varbūtību un šā notikuma izraisīto nevēlamo seku apjoma novērtējumu.

Riska matemātiskā izteiksme:

$$\text{Risks (R)} = Q \times P,$$

kur Q – varbūtība (negadījuma iespējamība), ka pastāv noteikti riski;
 P – sekas (zaudējumu apjoms).

Risku var raksturot arī ar vienādojumu, kur ietilpst briesmu eksistence, iespējamība izvairīties no riskiem un riska smaguma pakāpe:

$$\text{Risks (R)} = E \times A \times S,$$

kur E (Existence) – varbūtība, ka pastāv noteikti riski
 A (Avoidance) – varbūtība, ka var izvairīties no riskiem
 S (Severity) – kategorija, kas nosaka riska smaguma pakāpi.

Pieejamas vēl daudz definīciju riskam...

RISKA NOVĒRTĒŠANA, kur subjektīvi relatīvā skalā (kvalitatīvi) vai skaitliski (kvantitatīvi) novērtē, kā risks, kas rodas no darba vietā pastāvošām briesmām, ietekmē darbinieku veselību un darba drošību.

Nav noteiktu likumu, kā jāveic riska novērtēšana. Tāpat katrs speciālists var izmantot sev tīkamu metodi. Tomēr ir divi principi, kas vienmēr jāatceras, novērtējot riskus:

- jāņem vērā visi riski faktori un iespējamās briesmas;
- identificējot risku, jānoskaidro, vai no tā nevar izvairīties vispār, ja ne, tad kādas var būt sekas.

Var izmantot visdažādākās riska novērtēšanas metodes, par ko sīkāk iespējams izlasīt:

- Kaļķis V., Kristiņš I., Roja Ž. Darba vides risku novērtēšana. Rokasgrāmata. – R.: Latvijas Universitāte, 2003
- Darba vides risku novērtēšanas vadlīnijas.// ES PHARE Latvijas – Spānijas divpusējās sadarbības projekts (LE/IB-CO-01) „Atbalsts turpmākajai likumdošanas saskaņošanai un institūciju stiprināšanai darba drošības un veselības jomā” – R.: SIA „Madonas poligrāfists”, 2003 (pieejams bez maksas)
- Darba apstākļu novērtēšana mazajos un vidējos uzņēmumos. Praktiskā metodoloģija. // ES PHARE Latvijas – Spānijas divpusējās sadarbības projekts (LE/99/IB-CO-01) „Atbalsts turpmākajai likumdošanas saskaņošanai un institūciju stiprināšanai darba drošības un veselības jomā” – R.: b.i., b.g. (pieejams bez maksas)

Bukleta 1. nodaļā apskatīti iespējamie darba vides riska faktori, kuri varētu būt pirts apkārtnē, pirts telpās vai paša pirtnieka darba procesā, bet, lai tos novērtētu, ieteicams izmantot 3. un 4. pielikumā pievienotās veidlapas.

Pēc darba aizsardzības sistēmas izvērtēšanas un darba vides risku novērtēšanas jāsastāda darba aizsardzības pasākumu plāns konkrētam gadam, t.i., plāns, kurā jānorāda:

1) darba vides iekšējās uzraudzības uzdevumi, kas ir nemainīgi. Tātad ir uzdevumi, kas jāveic katru gadu, piemēram, obligātās veselības pārbaudes;

2) pasākumi normatīvo aktu neatbilstību novēršanai;

3) tehniskie pasākumi darba vides risku novēršanai, lai samazinātu, piemēram, traumatisma iespējas darbā.

APSTIPRINU

SIA "Pirts" valdes locekle

/A. Bērziņa/

2008. gada ____.

Darba aizsardzības pasākumu plāns 2008./09. gadam

Nr.	Normatīvā akta vai risku novērtēšanas protokola nr.	Veicamais darba aizsardzības pasākums	Izpildes termiņš (mm.gggg.)	Atbildīgais darbinieks/uzņēmums	Atzīmes par izpildi
I.		<i>Darba vides iekšējās uzraudzības pasākums</i>			
1.1.		DARBA VIDES RISKU NOVĒRTĒŠANA UN DARBA VIDES IEKŠĒJĀ UZRAUDZĪBĀ			
1.1.1.	MK 660_2007	Darba vides risku novērtēšana	08.2009.	Kompetenta institūcija darba aizsardzībā	
1.1.2.	MK 527_2004	Darba veidu saraksts, kur iespējami darbinieku veselībai kaitīgie riska faktori un darbā ir īpaši apstākļi precizēšanai	08.2009.	Kompetenta institūcija darba aizsardzībā	
1.1.3.	MK 494_2001	Darba veidu saraksts, kur iespējams risks citu cilvēku veselībai	08.2009.	Kompetenta institūcija darba aizsardzībā	
1.1.4.	MK 372_2002	Darba veidu saraksts, kur nepieciešami aizsardzības līdzekļi precizēšanai	08.2009.	Kompetenta institūcija darba aizsardzībā	
1.1.5.	MK 325_2007	Sastādīt uzņēmuma darbinieku sarakstu, kuri strādā ar ķīmiskām vielām	08.2009.	Kompetenta institūcija darba aizsardzībā	
1.1.4.	MK 660_2007	Regulāra darba vides iekšējā uzraudzība	regulāri	Kompetenta institūcija darba aizsardzībā	
1.2.		INSTRUKCIJAS, INSTRUKTĀŽAS, TO REĢISTRĀCIJAS ŽURNĀLI			
1.2.1.	MK 323_2003	Ievadinstruktāža darba aizsardzībā	regulāri	biroja administratore	
1.2.2.	MK 323_2003	Sākotnējās instruktāžas elektrodrošībā un pirmajā palīdzībā	regulāri	biroja administratore/ saimniecības vadītājs	
1.2.3.	MK 82_2004	Sākotnējās instruktāžas ugunsdrošībā	regulāri	saimniecības vadītājs	
1.2.4.	MK 323_2003	Sākotnējās instruktāžas darba vietā	regulāri	biroja administratore/ saimniecības vadītājs	
1.2.5.	MK 323_2003	Atkārtotās instruktāžas elektrodrošībā un pirmajā palīdzībā	03.2009.	biroja administratore/ saimniecības vadītājs	
1.2.6.	MK 82_2004	Atkārtotās instruktāžas ugunsdrošībā	03.2009.	saimniecības vadītājs	
1.2.7.	MK 323_2003	Atkārtotās instruktāžas darba vietā	03.2009.	biroja administratore/ saimniecības vadītājs	

1.3.	MK 219_2009	OBLIGĀTĀS VESELĪBAS PĀRBAUDES			
1.3.1.		Pirmreizējo (stājoties darbā) obligāto veselības pārbaūžu organizēšana	regulāri	biroja administratore	
1.3.2.		Periodisko obligāto veselības pārbaūžu organizēšana un darbinieku saraksta sastādīšana, kuriem veicama OVP	05.2009.	biroja administratore kopā ar kompetentu institūciju darba aizsardzībā	
1.4.	MK 372_2002	INDIVIDUĀLIE AIZSARDZĪBAS LĪDZEKLI			
1.4.1.		Darbinieku nodrošināšana ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem saskaņā ar sarakstu	visu gadu	saimniecības vadītājs	
1.5.	M 82_2004	UGUNSDROŠĪBA			
1.5.1.		Ugunsdzēsības aparātu regulāras pārbaudes un to reģistrācija speciālā žurnālā	02.2009.	saimniecības vadītājs	
2.		DA sistēmas uzraudzība/ pilnveidošana (organizatoriskie pasākumi)			
2.1.	MK 585_2005	Iegādāties un iekārtot nelaimes gadījumu uzskaites žurnālu	08.2008.	valdes locekle	
2.2.	MK 125_2002	Izvietot vismaz vienu medicīnas aptieciņu un tās atrašanās vietu apzīmēt ar atbilstošu drošības zīmi - medicīnas līdzekļi	09.2008.	biroja administratore	
2.3.	Ķīmisko vielu un produktu likums	Visām ražošanā izmantotām ķīmiskām vielām no piegādātājiem pieprasīt drošības datu lapas	09.2008.	valdes locekle	
2.4.	MK 82_2004	Norīkot ugunsdrošības speciālistu un nosūtīt darbinieku uz mācībām „Ugunsdrošība un aizsardzība” (160 st.)	10.2008.	valdes locekle	
2.5.	MK 323_2003	Norīkot darba aizsardzības speciālistu un nosūtīt darbinieku uz mācībām „Darba aizsardzība” (160 st.)	10.2008.	valdes locekle	
2.6.	MK 82_2004	Noslēgt līgumu ar uzņēmumu par ugunsdzēsības signalizācijas pārbaudēm	10.2008.	valdes locekle	
2.7.	MK 668_2007	Uzņēmumā apmācīt vismaz divus darbiniekus pirmās palīdzības sniegšanā (MK668_2007)	01.2009.	valdes locekle	
2.8.	MK 82_2004	Apzīmēt UD aparāta atrašanās vietu ar atbilstošu drošības zīmi	09.2008.	saimniecības vadītājs	
3.		Darba vides risku novēršanas pasākumi (tehniskie pasākumi)			
3.1.	DTN1	Ziņot telpu apsaimniekotājiem par ventilācijas defektu, kas rada troksni	08.2008.	saimniecības vadītājs	
3.2.	DTN1	Pirts griestu lampai uzlikt plafonus	09.2008.	saimniecības vadītājs	
3.3.	DTN1	Karsētavas durvīm uzstādīt koka rokturi	09.2008.	saimniecības vadītājs	
3.4.	DVR1	Pārtaisīt karsētavā lāvas, lai varētu nolaist vidējo un pirtniekam būtu ērti strādāt	09.2008.	saimniecības vadītājs	
3.5.	DTN1	Sakārtot noliktavā elektrības vadus, piestiprinot tos pie grīdas līstēm/ darbgalda	10.2008.	saimniecības vadītājs	

SASTĀDĪJA

SIA “Kompetents” darba aizsardzības speciālists

/A.Ozoliņš/

2008. gada 10. augustā

LITERATŪRAS SARAKSTS

Grāmatas, žurnāli un bukleti

1. 4. Darba vides riska faktori un strādājošo veselības aizsardzība. V. Kaļķa un Ž. Rojas red. – R.: Elpa-2, 2001. - 500 lpp.

2. Darba vides risku novērtēšanas vadlīnijas.// ES PHARE Latvijas – Spānijas divpusējās sadarbības projekts (LE/IB–CO-01) „Atbalsts turpmākajai likumdošanas saskaņošanai un institūciju stiprināšanai darba drošības un veselības jomā”– R.: SIA „Madonas poligrāfists”, 2003.

3. Darba apstākļu novērtēšana mazajos un vidējos uzņēmumos. Praktiskā metodoloģija.//ES PHARE Latvijas – Spānijas divpusējās sadarbības projekts (LE/99/IB–CO-01) „Atbalsts turpmākajai likumdošanas saskaņošanai un institūciju stiprināšanai darba drošības un veselības jomā”– R.: b.i., b.g.

4. Kaļķis V., Kristiņš I., Roja Ž. Darba vides risku novērtēšana. Rokasgrāmata. – R.: Latvijas Universitāte, 2003.

5. Praktiskā būvniecība. – 2006.jūnijs līdz 2007.gada decembris.

Normatīvie akti

Normatīvā akta nr.	Pieņemšanas datums	Normatīvā akta nosaukums	Pēdējie grozījumi
LR likumi			
	20.06.2001.	<u>Darba aizsardzības likums</u>	16.12.2004.
	20.06.2001.	<u>Darba likums</u>	21.09.2006.
	30.12.1997.	<u>Epidemioloģiskās drošības likums</u>	10.04.2008.
	01.04.1998.	<u>Kīmisko vielu un kīmisko produktu likums</u>	01.11.2007.
	07.12.1984.	<u>Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss</u>	17.04.2008.
	02.11.1995.	<u>Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaiemes gadījumiem darbā un arodslimībām</u>	25.11.2004.
	24.10.2002.	<u>Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums</u>	20.12.2007.
LR MK noteikumi			
26	18.01.2000.	<u>Noteikumi par higiēnas prasībām publiskas lietošanas peldbaseiniem</u>	07.09.2004.
66	04.02.2003.	<u>Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret darba vides trokšņa radīto risku</u>	08.04.2008.
74	11.02.2003.	<u>Prasības individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, to atbilstības novērtēšanas kārtība un tirgus uzraudzība</u>	15.09.2008.
82	17.02.2004.	<u>Ugunsdrošības noteikumi</u>	10.06.2008.
99	12.02.2008.	<u>Dabaszāzes piegādes un lietošanas noteikumi</u>	
107	12.03.2002.	<u>Kīmisko vielu un kīmisko produktu klasifikācijas, marķēšanas un iepakojšanas kārtība</u>	30.01.2007.
125	19.03.2002.	<u>Darba aizsardzības prasības darba vietās</u>	
142	27.03.2001.	<u>Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 006-00 „Būvniecības prasības būvēm”</u>	
163	10.04.2001.	<u>Noteikumi par iekārtām, kurās tiek izmantots gāzveida kurināmais</u>	20.04.2004.
187	30.05.2000.	<u>Iekārtu elektrodrošības noteikumi</u>	20.04.2004.
206	28.05.2002.	<u>Noteikumi par darbiem, kuros aizliegts nodarbināt pusaudžus, un izņēmumi, kad nodarbināšana šajos darbos ir atļauta saistībā ar pusaudža profesionālo apmācību</u>	31.07.2007.
219	10.03.2009.	<u>Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude</u>	
241	12.06.2001.	<u>Katliekārtu tehniskās uzraudzības kārtība</u>	22.09.2008..
256	21.07.1998.	<u>Noteikumi par Latvijas Būvnormatīvu LBN 221-98 „Ēku</u>	

		<u>iekšējais ūdensvads un kanalizācija</u>	
300	10.06.2003.	<u>Darba aizsardzības prasības darbā sprādzienbīstamā vidē</u>	
323	17.06.2003.	<u>Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos</u>	21.06.2005.
325	15.05.2007.	<u>Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās</u>	
336	26.06.2003.	<u>Noteikumi par sprādzienbīstamā vidē lietojamām iekārtām un aizsargsistēmām</u>	15.09.2008.
344	06.08.2002.	<u>Darba aizsardzības prasības, pārvietojot smagumus</u>	
372	20.08.2002.	<u>Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus</u>	28.02.2006.
378	23.08.2001.	<u>Darbā nodarītā kaitējuma atlīdzības aprēķināšanas, finansēšanas un izmaksas kārtība</u>	02.01.2007.
400	03.09.2002.	<u>Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā</u>	
416	22.04.2004.	<u>Noteikumi par ūdenssildāmajiem katliem</u>	26.02.2008.
439	19.12.2000.	<u>Higiēnas prasības publiskas lietošanas pirtīm</u>	17.03.2008.
494	27.11.2001.	<u>Noteikumi par darbiem, kas saistīti ar iespējamu risku citu cilvēku veselībai un kuros nodarbinātās personas tiek pakļautas obligātajām veselības pārbaudēm</u>	01.04.2008.
526	09.12.2002.	<u>Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā</u>	29.05.2007.
567	21.07.2008.	<u>Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-08 „Publiskas ēkas un būves</u>	
585	09.08.2005.	<u>Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība</u>	27.02.2007.
660	02.10.2007.	<u>Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība</u>	
668	02.10.2007.	<u>Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības sniegšanai nepieciešamo medicīnisko materiālu minimumu</u>	
669	02.10.2007.	<u>Noteikumi par apmācību pirmās palīdzības sniegšanā</u>	
709	16.10.2007.	<u>Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 261-07 „Ēku iekšējo elektroinstalāciju izbūve”</u>	
745	05.09.2006.	<u>Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret elektromagnētiskā lauka radīto risku darba vidē (spēkā no 30.04.2012.)</u>	04.08.2008.
803	29.09.2008.	<u>Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar kancerogēnām vielām darba vietās</u>	
852	12.10.2004.	<u>Darba aizsardzības prasības darbā ar azbestu</u>	
866	11.12.2007.	<u>Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 201-07 "Būvju ugunsdrošība"</u>	
908	06.11.2006.	<u>Arodslimību izmeklēšanas un uzskaites kārtība</u>	03.03.2008.
Regula (EK) Nr. 1907/2006	18.12.2006.	<u>Ķīmikāliju reģistrēšana, vērtēšana, licencēšana un ierobežošana</u>	
LEK 002:2000		Elektrostaciju, tīklu un lietotāju elektroietaišu tehniskā ekspluatācija	
LEK 025:2001		Drošības prasības, veicot darbus elektroietaisēs	

PIELIKUMI

Darba aizsardzības sistēmas izvērtējums pirtij attiecībā pret normatīvo aktu prasībām

Normatīvā akta saīsinājums	Normatīvā akta prasība	Vērtējums			Nepieciešamie pasākumi
		Nevajag	Atbilst	Neatbilst	
1.	Atbildību noteikšana (darba apraksti, nolikumi, rīkojumi un līgumi ar uzņēmumiem utt.)				
MK 323_2003	Darba aizsardzības speciālists, viņa apmācība				
MK 668_2007	Darbinieku apmācība pirmajā palīdzībā				
MK 323_2003	Atbildība par darbinieku mācībām (instruktāžām), to veikšanu				
MK 219_2009	Atbildība par obligāto veselības pārbaūžu veikšanu				
MK 372_2002	Atbildība par individuālo aizsardzības līdzekļu izsniegšanu				
2.	Instrukcijas un instruktāžas, to reģistrācijas žurnāli				
DL	Darba kārtības noteikumi				
MK 323_2003	Ievadinstrukcija darba aizsardzībā, darbinieku ievadinstrukcija				
MK 323_2003	Pirmās palīdzības instrukcija, sākotnējā/ periodiskā darbinieku instruktāža pirmajā palīdzībā				
MK 323_2003	Elektrodrošības instrukcija, sākotnējā/ periodiskā darbinieku instruktāža elektrodrošībā				
MK 323_2003	Darba aizsardzības instrukcija konkrētam darba veidam (profesijai) un darbinieka sākotnējā/ atkārtotā instruktāža				
MK 323_2003	Darba aizsardzības instrukcija darbam ar konkrēto darba aprīkojumu un darbinieka sākotnējā/ atkārtotā instruktāža				
3.	Darba aizsardzības dokumentācija				
DAL	Uzņēmumam saistošie normatīvie akti darba vides iekšējās uzraudzības nodrošināšanai				
DAL, MK 660_2007	Darba vides risku novērtējums _____ gadam				
MK 660_2007	Darba aizsardzības pasākumu plāns _____ gadam				
MK 660_2007	Kaitīgo faktoru laboratoriskie mērījumi, to dokumentācija				
DAL	Darba veidu saraksts, kuros iespējami darbinieku veselībai kaitīgie riska				

	faktori				
MK 219_2009	Darbinieku pirmreizējās/periodiskās obligātās veselības pārbaudes				
MK 219_2009	Darbinieku saraksts, kuriem veicama obligātā veselības pārbaude				
DAL	Darba veidu saraksts, kurās iespējams apdraudējums citu cilvēku veselībai				
MK 494_2001	Darbinieku pirmreizējās/periodiskās veselības pārbaudes (personas medicīnas grāmatiņas)				
DAL	Darba veidu saraksts, kuros nepieciešami aizsardzības līdzekļi				
MK 372_2002	Individuālo aizsardzības līdzekļu izsniegšanas uzskaitē				
MK 526_200; PBITU	Darba aprīkojuma pārbaūžu, apkopju un remontu organizācija				
MK 526_200; PBITU	Darba aprīkojuma ekspluatācijas instrukcija latviešu valodā				
MK 325_2007	Uzņēmuma darbinieku saraksts, kuri strādā ar ķīmiskajām vielām				
MK 325_2007	Ķīmisko vielu drošības datu lapas				
MK 585_2005	Nelaiemes gadījumu izmeklēšanas dokumentācija				
MK 585_2005	Nelaiemes gadījumu uzskaites žurnāls				

Ugunsdrošības sistēmas izvērtējums pirtij attiecībā pret normatīvo aktu prasībām

Normatīvā akta saīsinājums	Normatīvā akta prasība	Vērtējums			Nepieciešamie pasākumi
		Nevajag	Atbilst	Neatbilst	
1.	Atbildību noteikšana (darba apraksti, nolikumi, rīkojumi un līgumi ar uzņēmumiem utt.)				
MK 82_2004	Ugunsdrošības speciālists, viņa apmācība				
MK 82_2004	Atbildīgais par uzņēmuma elektrosaimniecību, viņa apmācība				
MK 82_2004	Atbildība par ugunsdzēsības līdzekļu un sistēmu uzturēšanu, pārbaudēm				
2.	Ugunsdrošības dokumentācija				
MK 82_2004	Ugunsdrošības instrukcija, darbinieku instruktāža				
MK 82_2004	Rīcības plāns ugunsgrēka gadījumam (>50 cilvēkiem objektā)				
MK 82_2004	Evakuācijas plāni (>50 cilvēkiem objektā)				
MK 82_2004	Ugunsdzēsības aparāti, to skaits, pārbaudes				
MK 82_2004	Iekšējā ugunsdzēsības ūdensvada pārbaudes				
MK 82_2004	Ugunsdzēsības sūkņi, to pārbaudes				
MK 82_2004	Apkures un ventilācijas sistēma, tās pārbaude				
MK 82_2004	Ugunsdzēsības sistēma, tās pārbaudes. Ugunsdzēsības sistēmas lietošanas instrukcija, aizsargājamo zonu saraksts				
MK 82_2004	Zemējuma un zibensaizsardzības ierīču pārbaudes un elektroinstalācijas izolācijas pretestības mērījumi				

Pirts telpu un ārtelpu izvērtējums nr. ____

Uzņēmuma nosaukums: _____

Telpas nosaukums: _____

Riska faktors	Kas var radīt risku konkrētajā telpā	Riska pakāpe	Rekomendējamie preventīvie pasākumi
Ugunsdrošība	Aizkrauta pieeja UD aparātiem		
	Aizkrauta pieeja UD krāniem/ sūkņiem		
	Dūmeņa atrašanās pārāk tuvu degošām virsmām		
	Pirts krāsns atrašanās pārāk tuvu degošām virsmām		
	Pārāk augsti griesti (melnajai pirtij)		
Evakuācija	Nav uzstādītas evakuācijas zīmes		
	Aizkrauti evakuācijas ceļi		
	Evakuācijas durvis nav vaļā, tās no iekšpuses nevar atvērt jebkurā laikā		
Elektrodrošība	Elektrosistēmas lietošana bez zemējuma		
	Nedroša sprieguma lietošana ūdenstilpnē, baseinā		
	Elektrosistēmas bojājumi: bojāta elektroizolācija, nedroši savienojumi utt.		
	Neapzīmēti elektrosadales skapji		
Kāpnes un lieveņi	Bojātas kāpnes		
	Nestabila kāpņu konstrukcija		
	Kāpnes bez margām		
	Kāpnes izgatavotas no slīdoša materiāla		
	Lieveņi no slīdoša materiāla		
	Lieveņu netīrīšana ziemā		
	Nav uzbrauktuves invalīdiem		
Grīdas	Slidenas grīdas (ir sevišķi ģērbtuvē, mazgātavā, dušas telpā, vannas telpā un peldbaseina telpā)		
	Bojāts grīdas segums		
	Grīda dažādos līmeņos		

Teritorija, ārējie ceļi, celiņi	Teritorija nav apļauta		
	Atkritumi nav savākti		
	Celiņa segums var radīt kāju pēdu traumas		
	Bojāts celiņa segums		
	Slideni celiņi ziemā		
Ūdenstilpne, baseins un laipa	Ūdenstilpnei nav norādīts tās dziļums		
	Nav ierīkota speciāla izeja no ūdenstilpnes		
	Nav margu, kur pieturēties, izejot no ūdenstilpnes		
	Nedrošas margas		
	Slidena laipa		
	Nav informācijas par drošu ķīmisko vielu lietošanu		
Pirts iekārtojums	Azbesta materiālu lietošana		
	Nav atsevišķas telpas uzkopšanas un dezinfekcijas līdzekļiem		
	Nav pieejamas tualetes		
	Nepietiekams skaits tualetes podu		
	Telpas netiek uzkoptas katras dienas beigās		
Telpas durvis	Nedrošas durvis		
	Neapzīmēts sliekšnis/aploda		
	Neatbilstošas karsētavas durvis		
	Karsētavas durvīm nav ventilācijas spraugas		
	Karsētavas durvīm metāla rokturi		
Telpas sienas	Sienas grūti tīrāmas, dezinficējamas		
	Netīras sienas		
	Karsētavas sienas no skujukoku dēļiem		
	Karsētavas sienās metāla priekšmeti		
Telpas logi	Nedrošs logs		
	Logiem nav aizkaru/žalūziju		
	Karsētavas logam metāla rokturi		

Mikroklimats	Pārāk augsta temperatūra		
	Pārāk zema temperatūra		
	Pārāk augsts mitrums		
	Pārāk zems mitrums		
Ventilācija	Telpā nav ventilācijas sistēmas		
	Telpā vāja ventilācijas sistēma		
	Ventilācijas sistēma rada troksni		
	Pirms pāršanās karsētava netiek vēdināta		
Apgaismojums	Vājš apgaismojums		
	Bojāts griestu apgaismojums		
	Nedroša apgaismojuma lietošana (arī baseinā)		
Pirmās palīdzības punkts	Nav izvietota medicīnas aptieciņa		
	Medicīnas aptieciņas atrašanās vieta nav apzīmēta ar drošības zīmi		
	Nepilnīga medicīnas aptieciņa		
Drošības zīmes	Neapzīmēta smēķētava		
	Neapzīmētas bīstamās vietas, izciļņi		
Darba aprīkojums (t.sk., pirts krāsns)	Nenorobežota pirts krāsns		
	Pieskaršanās metāla detaļām, virsmām		
	Pieskaršanās metāla traukiem u.c. pāršanas lietām		
Sprādzienbīstamība	Iespējams sprādzienbīstams gaisa maisījums ar gāzi		

Risku novērtēšanu veica: _____

Datums: _____

Piedalījās: _____

Piedalījās: _____

Iepazīstināts: _____

Iepazīstināts: _____

Iepazīstināts: _____

Iepazīstināts: _____

Darba veida novērtēšanas protokols nr. ____

Uzņēmuma nosaukums: _____ Darba veida nosaukums: _____

Riska faktors	Kas var radīt risku konkrētajā telpā	Riska pakāpe	Rekomendējamie preventīvie pasākumi
Fizikālie faktori			
Darba telpas un darba vietas apkārtnē	Neizplānota darba vieta		
	Neatbilstīga platība		
	Netīrība un nekārtība		
Troksnis (norādīt ilgumu)*	No ventilācijas iekārtas		
	No cilvēkiem		
Apgaismojums	Apgaismojuma nepietiekamība		
	Dabiskās gaismas nepietiekamība		
	Apgaismojuma mirgošana		
Starojums (norādīt ilgumu)*	Ultravioletais starojums		
	Elektromagnētiskais starojums		
Mikroklimats	Darbs augstā temperatūrā		
	Darbs zemā temperatūrā, darbs ārpus telpām*		
	Darbs sausā gaisā		
	Darbs mitrā gaisā		
	Telpā nav ventilācijas sistēmas		
	Telpā vāja ventilācijas sistēma		
	Pārāk jaudīga ventilācijas sistēma, caurvējš		
	Siltuma starojums no iekārtām		
	Iedarbības pārmaiņas		
Fiziskie (traumatisma faktori)			
Iekārtas	Nenožogotas bīstamās daļas		

	Izvirzītas iekārtu daļas		
	Zem sprieguma esošas daļas		
	Karstas virsmas		
Rokas darbarīki, instrumenti	Darbs ar rokas darbarīkiem, instrumentiem		
	Bojāti rokas darbarīki, instrumenti		
Traumas darba izpildes laikā	Priekšmetu pārvietošana		
	Priekšmetu krišana		
	Ķermeņa daļu sasišana		
	Ķermeņa daļu sagriešana		
	Apdedzināšanās, applaucēšanās		
	Paklupšana, paslīdēšana		
	Krišana		
	Saindēšanās		
	Mikrotraumas		
	Elektroietaišu apkalpošana		
	Darbs bez vai neatbilstīgiem IAL		
Rīcība ar	Materiāliem		
	Atgriezumiem, atkritumiem		
Uguns, eksploziju, apdegumu, saindēšanās briesmas	Viegli uzliesmojošu vielu lietošana		
	Ķīmisku vielu lietošana		
	Elektroierīču stāvoklis		
	Gāzes eksplozija		
	Cita aizdegšanās		
Fiziskie (ergonomiskie) faktori			
Smags darbs*	Smaguma pārvietošanu bez mehāniskām ierīcēm		
Lokāls muskuļu sasprindzinājums*	Darbs ar rokām		
	Darbs ar rokas instrumentiem, darbarīkiem		
Darba pozas*	Ilgstošs darbs piespiedu pozā: stāvus, saliecoties,		

	noliecoties utt.		
Psiholoģiskie un emocionālie faktori			
Darba raksturs un apstākļi	Ilgstošs darbs vienatnē		
	Monotons darbs		
	Stresa situācijas		
	Mācības, informācijas trūkums		
	Sliktas attiecības ar kolēģiem		
	Sliktas attiecības ar vadītāju		
	Slikti sadzīves apstākļi		
	Nelaiemes gadījumu risks		
	Fiziska vardarbība, seksuāla uzmākšanās		
Darba laika organizācija	Darbs naktī		
	Darbs sestdienās, svētdienās un svētku dienās		
	Darbs maiņās		
	Neregulārs darba sadalījums, maiņas		
	Darba maiņas ilgums		
	Virsstundu darbs		
	Gabaldarbs		
	Stundu darbs		
	Darbs bez atpūtas		
Ķīmiskie faktori			
Kaitīgās ķīmiskās vielas un produkti*	Šķidrumu vai aerosolu absorbēšanas iespējas:		
	- caur elpošanas orgāniem		
	- caur muti		
	- caur ādu (saskare ar ādu)		
	- nokļūšana acīs		
Kaitīgie ražošanas atkritumi (emisijas)*	Dūmu, tvaiku, gāzu, šķidrumu absorbēšanas iespējas:		
	- caur elpošanas orgāniem		
	- caur muti		
	- caur ādu (saskare ar ādu)		

	- nokļūšana acīs		
Putekļu aerosoli*	Oglekli saturoši (ogļu, sodrēju)		
	Silikātus saturoši (azbesta)		
Bioloģiskie faktori			
Mikroorganismi*	Ērces		
	Insekti		
	Indīgi dzīvnieki (čūskas)		
	Dzīvnieku uzbrukumi (kodieni)		
	Cilvēku pārnēsātas slimības		
	Cilvēku un dzīvnieku parazīti		
	Indīgi augi (latvāņi)		
	Personīgā higiēna		
Faktori, kas var radīt risku grūtnieču un sievietes, kuras zīda bērnu, veselībai**			
Faktori*, kas var ietekmēt grūtnieces**	Augsta temperatūra		
	Neērtas kustības un pozas		
	Ķīmiskie faktori:		
	-aromātiskie ogļūdeņraži		
	-kancerogēnas vielas		
	-toksiskas vielas		
	-oglekļa monoksīds		
	-ķīmiskas vielas ar zināmu un bīstamu absorbcijas spēju caur ādu		

* - veicama darbinieku obligātā veselības pārbaude; ** - aizpilda, ja darba vietā strādā sievietes

Risku novērtēšanu veica:

Datums:

Piedalījās:

Piedalījās:

Iepazīstināts:

Iepazīstināts:

Iepazīstināts:

Iepazīstināts: